ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4908 ՄԱՐՏ 30/12 ԱՊՐԻԼ 1902 ՇԱԲԱԹ 3 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4908

درعليه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՄԱՍԻՆ

Իզմիրցիները ապահովաբար լաւ գաղափար մը չպիտի կազմեն Պոլսոյ հայ համայնքին նկատմամբ, եւ իրաւունքով: Բաւական ատեն կայ որ մտադրութիւն յայտնուեցաւ տօնելու Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին հաստատութեան հարիւրամեայ յոբելեանը: Այդ հանդիսութիւնը միեւնոյն ատեն առիթ մը պիտի ըլլար ի նպաստ այդ բազմապահանջ եւ բազմօգուտ հաստատութեան կատարուելիք հանգանակութեան մը, ինչ որ ո՛չ մէկուն համար պիտի կրնար անտեղի կողմ մը ունենալ: Դրամահաւաքութիւնը յոբելեաններու առթիւ՝ երբեք անպատշաճ հանգամանք մը չառներ, որչափ ատեն որ յոբելեարը անարժան չի գտնուիր այդ օրինակ վարձատրութեան մը: Երբոր խնդիրը անհատներու վրայ է, յոբելեար մը կրնայ նիւթական գնահատում մըն ալ ակնկալել, պայմանաւ անշուշտ որ՝ իրեն ի պատիւ սարքուած ո՛ եւ է հանդիսութիւն չահագիտութեան առարկայ չդարձնէ, եւ մուրացիկի աներեւ ձեռք մը չպտտցնէ չորս կողմը: Իսկ երբ խնդիրը հաստատութեան մը վրայ է, այդ պարագային՝ դրամական նուէր մը ընելը աւելի պարտք մըն է նուիրատուներուն համար. հաստատութեան մը յոբելեանը միշտ առիթ մը պէտք է դառնայ անոր վիճակին բարուոքման. նոյն իսկ եթէ այդ հաստատութիւնը նիւթական լաւ պայմաններու մէջ ալ գտնուելու ըլլայ, յոբելեանը միշտ միջոցներ պէտք է ընձեռէ այդ լաւը լաւագոյնի վերածելու:

Իզմիրի Հիւանդանոցին համար այդ նուիրատուութեան պէտքը շա՛տ աւելի զգալի կը դառնար, քանի որ Հաստատութեան նիւթական վիճակը աննախանձելի դրութեան մը մատնուած էր բաւական ատենէ ի վեր, եւ Հոգաբարձութիւնն ալ այդ վիճակին բարուոքման իբր միակ միջոց կը նկատէր այն օգուտը՝ զոր պիտի կրնար քաղել յոբելեանին ընծայած առիթէն:

Գաղափարը այդ կերպով ընդգրկուեցաւ առաջին օրէն, եւ պէտք է ընդունիլ որ մամուլը յուսացուածէն շա՛տ աւելի լայն բաժին մը նուիրեց այդ գաղափարին օրը օրին ո՛չ թէ միայն արձագանգ ըլլալով յոբելեանին հետ առնչութիւն ունեցող նոյն իսկ ամէնէն աննշան լուրերուն, այլ օր ընդ մէջ նուիրատուութեան հրաւէրներ ուղղելով ընդհանուր ժողովուրդին, առանց դասակարգի եւ կարողութեան խտրութիւն մը դնելու: Եւ արդէն ինչո՞ւ դրուէր այդ տեսակ խտրութիւն մը, քանի որ Հոգաբարձութիւնը միշտ սիրով պիտի ընդունէր որչա՛փ հարուստին մեծագումար նուէրը, այնչափ մըն ալ ժողովուրդին չնչին լումանը: Միւս կողմէ, Ազգ. Վարչութիւնն ալ իր մասին պէտք եղածին չափ փութկոտութեամբ ընդունեց Հոգաբարձութեան մէկ խնդրանքը, եւ նոյն իսկ Պատրիարքարանի միջոցաւ մասնախումբ մըն ալ կազմուեցաւ, յոբելեանին առթիւ Պոլսոյ ազգայիններուն նուէրները հաւաքելու համար:

⁂

Ինչ եղաւ սակայն այս ամէնուն արդիւնքը.—անկեղծօրէն ըսելով կը քաշուիմ մատնանիշ ընելու: Մասնախումբը որ ընտրուած էր Պատրիարքարանի կողմէ, քիչ ատենուան մէջ ջուրը ինկաւ, անդամները նախ մէկիկ մէկիկ, եւ յետոյ հաւաքաբար հրաժարական տուին. մէկը իր գործերուն առատութիւնը մէջ առաւ դրաւ, ուրիշ մը առողջական վիճակը, երրորդ մը ճամբորդելու վրայ եմ ըսաւ, վերջապէս ամէնքն ալ մէյ մէկ պատճառ գտան այդ ահագին յոգնութենէն խուսափելու համար:

Կրնային իրենց ծանօթ մէկ քանի հարուստ անձնաւորութեանց երկտողով մը նուիրատուութեան հրաւէր մը ուղղել, եւ արդէն իսկ 2-300 ոսկիի գումար մը իրենք իրենց կրնար գոյանալ, ո՛չ տեղերնին շարժելու պէտք կը մնար իրենց, ո՛չ երկար բարակ նամակներ կազմելու, ո՛չ անհանգիստ ըլլալու, ո՛չ ալ քրտինքնին զրկուելու:

Ս. Պատրիարքը մասնախումբ մը կազմելէ յուսահատած, ստիպուեցաւ իր կողմէ, յատուկ նամակներով դիմում ընել 120 ծանօթ եւ հարուստ ազգայիններու, հրաւիրելով զանոնք որ մասնակցին Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին պէս կարեւոր եւ օգտակար հաստատութեան մը ի նպաստ կատարուելիք հանգանակութեան: Երէկ, Թերթերուն մէջ հրատարակուած տեղեկութիւն մը կը հաւաստէր թէ այդ դիմումն ալ օգուտ մը չէ՛ ունեցած, եւ թէ վերոյիշեալ 120 ազգայիններէն շա՛տ պզտիկ մաս մը միայն քսակին բերանը բացած է, ան ալ ո՛չ այնչափ մեծ նուէր մը տալու համար:

⁂

Երբ անտարբերութիւն, ընդունեցէ՛ք որ պէտք եղածէն աւելի նշանակալի է ասիկա, եւ թող ձգէ ոչ ոք մեղադրէ Իզմիրցիները, եթէ երբեք մարդիկը աղուոր գաղափար մը չկազմեն Պոլսոյ հայ համայնքին նկատմամբ:

Իրաւունք ունին կարծեմ:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ ՄԵՐ ԹԵՄԵՐՆ ՄԷՋ

Ա.

Մայրենի եկեղեցիի այս կարեւոր պաշտօնեաներուն մտաւորական վիճակը, որ ստէպ՝ զանազան քննադատութեանց առիթ տուած է, ծանօթ է արդէն: Թէպէտ մեր աշխարհներուն տպաւորներէն շատ տեղեր ալ կը գտնուին, բայց սոյն փոքր մասնաւորապէս Մշոյ Թեմի քահանայական դասուն վիճակը կը պատկերացնէ: Հազուագիւտ բացառութիւններ յարգանքով յիշել ամէնուս պարտաւորութիւնն է: Մեր եկեղեցիները բարեպաշտ պիտի համարուէին, եթէ ունենային ուսեալ, բարեկիրթ եւ իրենց սրբազան սպասաւորներուն գիտակցութիւնն ունեցող քահանաներ: Այնպիսիները, որոնց հոգեւոր պաշտօնը՝ ըստ արժանւոյն ի գործ դնել յաջողելով, տարակոյս չկայ որ գիւղական եկեղեցիները եւ գիւղացիները մեծապէս պիտի օգտուէին: Ցաւալի է որ ժամանակին աստիճանաւոր յառաջդիմութիւնը այս կողմէ նշանակալի բարեփոխութիւն մը չէ ընծայած եկեղեցիին:

Մինակ բարեփոխութիւն չէ. շատ տեղ զլատուած իրողութիւն մըն է, որ նորընծաները առաւել մեծամասնութիւնը, ոչ միայն իրենց նախորդներուն արժանաւորութիւնը, այլ հմտութիւնն իսկ չունին: Հին քահանաները օրէց օր կը վախճանին, ու կ'անհետանան մէջտեղէն դէմքեր երկիւղած ու ջերմեռանդ մեր պապերու աչքերուն, որոնք՝ չնայելով թէ շատեր առաւելագոյն Ս. Գրոց վրայ գոհացուցիչ հմտութիւններ պաշտպան էին, եթէ ըլլային տգէտ, կամ թերուս՝ ընդհանրապէս խղճմտութեամբ եւ երկիւղածութեամբ կը ծառայէին Եկեղեցիին: Իրենց բարի վարքովը կը յաջողէին արժանաւոր տեղը գրաւել ժողովրդի սրտին մէջ, որ զանոնք կը յարգէր, փոխադարձ հոգեւոր միսիթարութիւններ վայելելով: Գայթակղութեան հեղինակներ ամէն ժամանակ պակաս չէին եղած թէեւ, բայց ոչ նուազ սատար էին խստակրօն ու ջերմեռանդ տէրտէրներ, որոնց շատերուն բարի եւ օրինակելի յիշատակները մինչեւ հիմա բերնէ բերան զրուցողներ կան, խնկելի ողորմիներով, պարզ, այլ փանք գովասանքով: Ժողովուրդը՝ որչափ որ իր պատասխանատուութեան բաժինն ունի քահանաներու ընծայութեան գործին մէջ, սակայն գիտէ զանազանել բարին ու չարը, օրինակելին ու խոտելին: Ժողովուրդը մեր Թեմին մէջ՝ այս նկատմամբ քննադատելի է այն պարագային, որ շատ հեղ, դատապարտելի կամակորութեամբ պատճառ կ'ըլլայ անարժաններու քահանայութեան աստիճանի բարձրացման, որուն համար գլխաւոր պատասխանատուութիւնը եկեղեցական իշխանութեան վրայ կը ծանրանայ:

Գիտենք որ փնտռուած ու բաղձացուած քահանայացուներ շա՛տ հազուագիւտ են եւ բոլոր անդրական թեմային—եկեղեցական մատակարարութեանց, բայց ինչ որ ալ ըլլայ, գէթ՝ գտնուածներուն մէջ արժանաւորը ընտրելու եւ ընծայելու է: Ահա հոս է որ կը զեղծանի ժողովուրդը եւ կը տկարանան Կրօնական Ժողովները: Առհասարակ ո եւ է գիւղական համայնք մը երբ պէտք ունենայ քահանայի, տէրացուներու մէջ ընտրութիւն ընել չի գիտեր:

Ժողովրդեան մէջէն համբայ մը, կամ համբաներ առաջ կը քշեն իրենց ազգական, բարեկամ, կամ չահակցութեամբ մը իրենց կապուած տիրացուն: Շատ հեղ, որ մանաւանդ ընդհանրացած ու սովորական դարձած է, կ'ընծայեն տիրացու մը՝ քահանայութեան համար, երբ քահանայ ալ ունին եւ նոյն իսկ երբեք պէտք ալ չկայ ուրիշ քահանայի մը: Պարզապէս միջոց մը կը համարին քահանայութիւնը՝ տիրացուին ապրուստ մը հայթայթել տալու: Հին քահանաներու տեղ նորեր յաջորդեցին եւ կը յաջորդեն այս եղանակով: Ինչպէս ըսի, ընծայացուներ կը ներկայացուին Թափուր եւ անթափուր եկեղեցիներու կողմէ, այսինքն՝ կան որ քահանայ չունին, նոր մը կ'ուզեն, կան ալ՝ մէկ երկու տէրտէրի վրայ՝ ուրիշներու ձեռնադրութիւնն ալ կ'առաջարկեն: Տիրացուներ ալ կան, որ գիւղացիներէն համբակներ ձեռք կը բերեն ձեռնադրուելու համար, որպէս զի ապրուստ մը ապահովեն: Թերեւս ա՛յնքան մեղադրելի չըլլար, եթէ այս կողմի քահանայութիւնը նիւթական գոհացուցիչ եկամուտներ ալ ունենար: Ապահովապէս կրնանք ըսել որ՝ ամենաչնչին բացառութեամբ քահանայութիւնը այս Թեմին մէջ մուրացիկ վիճակ մըն է պարզապէս: Աղքատ, կարօտ, ողորմելի քահանաներ կ'ուզես տեսնել, փնտռէ Մշոյ Թեմին մէջ: Բայց միմիակ Մշոյ Թեմը չէ, հարեւան շատ գաւառներ, նաեւ Պիթլիզ, Վան եւլն., նոյն վիճակը կը ցուցադրեն գիւղական տէրտէրները:

Երբ հոգեւոր ընծայութեան գործը այս պայմաններու մէջ եւ ա՛յնքան ընդհանրացած է, ես չեմ մեղադրեր ո՛չ ժողովուրդը եւ ոչ ալ ընծայեալը, որովհետեւ անգիտակցաբար կը մտնեն այս բանին մէջ, կարծելով թէ բարի գործ մը կ'ընեն եւ ծառայութիւն մը Աստուծոյ եւ անոր Եկեղեցիին: Հոգեւոր ջանքեր հարկաւոր են, արթուն եւ անաչառ հսկողութեամբ: Շա՛տ պատկառելի գիրք մը անմեղադրելի համարեց այս մասին՝ ժողովուրդը եւ անոր տէրտէրացուն: Հոգեւոր պէտքի մը լրացումի առաջարկն է որ կ'ընեն անոնք, Եկեղեցին պարտական է տալ անոնց խնդրանքին գոհացումը, ինչպէս որ արժան ու վայելուչ է: Բայց Եկեղեցին չի զօրեր, չի հասնիր գոհացում տալու, նախ որ փնտռուած արժանաւորներ չկան, չկան տրամադրելիներ, երկրորդ չկայ այն կարողութիւնն ալ եկեղեցական վարչութեան քով մատուցուած առաջարկներուն գոհացուցիչ եզրակացութիւն մը տալ, համեմատական արժանաւորին ընտրութեան յաջողութեամբը: Քանի որ դարեւոր եւ պատկառելի մեր Եկեղեցին՝ մեր ամէնէն նուիրական հաստատութիւնն է, աւելի պիտի նուիրագործուի, երբոր օծուած ըլլայ բարի եւ ազնիւ պաշտօնեաներով, բան մը, զոր Քրիստոս մեծաբարբառ քարոզեց —«Հունձք բազում են եւ մշակք սակաւ:» Ընծայուածները ձեռնադրուած են. ձեռնադրուածներն ալ Քրիստոսի պաշտօնեաներն եւ անոր Եկեղեցիին ծառայութեան մէջ. գոնէ՝ անոնց վրայ սեւեռուած պէտք է ըլլան հայեացքները եկեղեցական բարձրագոյն իշխանութեան, որչափ հնար է, ընդ միշտ ուղղութեան առաջնորդելու համար անոնց ընթացքը, ծառայութիւնները, պաշտօնավարութիւնները:

Մեր քահանաները՝ բարոյապէս ու նիւթապէս լքուած, երեսէ ինկած են: Անոնց բարոյականը բարձրացնելու, ապրուստի համեստ միջոցներ ապահովելու համար, ամենեւին փորձ կամ ջանք չէ թափուած ո՛չ քահանաներուն, ոչ ալ Կրօնական Ժողովներուն կամ Առաջնորդներուն կողմէ: Քաղաքի քահանանե՞րը, քիչ շատ կ'ապրին, թէեւ անոնց ալ մեծ մասը աղքատ է, բայց գիւղական քահանաները, անոնց չքաւորութի՜ւնը, մի հարցնէք: Կարօտութենէ զատ, սովորաբար՝ ամէնքն ալ պարտքերով ծանրաբեռնուած են: Այդ պարտքերը, ընդհանրապէս կը սկսին ձեռնադրութեան առաջին օրէն: Ընծայացուն ինքը իր անձնական քսակէն պիտի հոգայ ձեռնադրութեան ծախքերը, որոնք կը սկսին իր պատկանած Առաջնորդարանէն եւ կը վերջանան եպիսկոպոսի աջահամբոյրով, որոնք (ճամբորդական ծախքերով հանդերձ) կը հասնին 7-800, մինչեւ հազար ղրուշի:

Մուշ ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 14 Մարտ 1902

Անցեալ կիրակի օր կատարուեցան Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհրդին ընտրութիւնները: Նախորդ Թաղական Խորհրդին հակառակորդները մօտաւորապէս տարի մը է ի վեր, ամէն ջանք ի գործ կը դնէին հասարակութեան մտքերը պղտորելու եւ յիշեալ Խորհրդին դէմ հանրային հոսանք մը ստեղծելու: Խորհուրդը, որու անդամները սակայն հանրածանօթ անձնաւորութիւններ են, զգալով տեղի ունեցած քսութիւններէն՝ հրաժարականը մատոյց եւ որոշուեցաւ նոր ընտրութեանց ձեռնարկել: Հակառակորդ տարրին ուզածն ալ արդէն աս էր: Նախորդ Թաղ. Խորհրդին տեղ իրենք ընտրուիլ կը փափաքէին:

Աղեքսանդրիոյ համար Թաղական Խորհրդի անդամակցութիւնը Պոլսէն եւ գաւառներէն բոլորովին տարբեր նշանակութիւն ունի: Ամէն համեմատութիւն պահելով, Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհուրդը աւելի Պոլսոյ Քաղաքական Ժողովին կը մօտենայ, զի ինքն է ամբողջ քաղաքին հայ հասարակութեան ուսումնական, եկեղեցական, կրթական, բարեգործական մատակարարութեան վերակացուն, կտակային եւ ժառանգական ամէն գործերու տեսուչը եւ ազգին ու տեղական կառավարութեան միջնորդը: Ասկէ զատ, Աղեքսանդրիոյ հայ հասարակութեան գոյքերուն համագումարը կը ներկայացնէ մօտաւորապէս հարիւր հազար անգլ. ոսկիի պատկառելի հարստութիւն մը. ահա թէ ինչո՛ւ ամէն մարդ Թաղական ըլլալ կը ցանկայ Աղեքսանդրիոյ մէջ: Միւս կողմէ, սակայն, այդ կարեւոր պաշտօնին կոչուող անձերը անհրաժեշտ է որ իրենց յանձնուած գործին բարձրութեան եւ կարեւորութեան հաւասարին իրենց դիրքովը, բազմակողմանի հմտութեամբը եւ հարստութիւնովը, մանաւանդ հարստութիւնովը, որպէս զի ազգին դրամներուն ու կալուածներուն գլխուն փորձանք մը չգայ, ինչպէս եկած է ժամանակին, ի մասնաւորի Գահիրէի մէջ: Այս նպատակաւ, Վիճակիս հին Առաջնորդներէն մէկը կանխամտածութիւնն ունեցած էր ընտրական պայմանները չափաւորելու, որպէս զի կարգ մը անհատներու միջնորդութեամբ եւ ամբոխին քմահաճ քուէով կասկածելի պարկեշտութեան տէր մարդիկ գործի գլուխ չանցնին:

Ընտրական հին սեղմումները, թէեւ 8-10 տարի առաջ, թէեւ լիապէս կը բաւէին ո՛ եւ է քմահաճ արդիւնքի առաջքն առնելու, սակայն այսօրուան համար անբաւական դարձած են, ի նկատի առնելով քաղաքիս հայ ազգաբնակութեան յառաջացման վիճակը:

Եգիպտոսի Վիճակին մէջ ընտրող ըլլալու համար, տարիքի օրինական պայմանէն զատ, կը պահանջուէր որ անձ մը, եթէ ընտանիք ունի՝ առնուազն երեք տարիէ ի վեր, իսկ եթէ ամուրի է՝ գէթ հինգ տարիէ ի վեր բնակութիւն հաստատած ըլլայ: Այս էր ահա հին սեղմումը, որու շնորհիւ հին Թաղային ընտրողներու առաւելագոյն թիւը 60-70ը չէր անցներ: Թուականէս երեք տարի առաջ, այդ թիւը բարձրացաւ, նոյն պայմաններուն տակ, հարիւր եւ յիսունի, իսկ այս տարի՝ դարձեալ նոյն սեղմումներով եօթը հարիւր երեսունի:

Պոլսոյ մէջ սակայն հինէն ի վեր ընդհանրացած սովորութիւն մը կայ, որուն համեմատ, ընտանիք չունեցող գաւառացիները, ո՛րքան տարիէ ի վեր ալ մայրաքաղաքը հաստատուած ըլլան, դարձեալ պանդուխտ կը նկատուին եւ Թաղային ընտրութեանց մէջ քուէարկութեան իրաւունքէն զրկուած են: Այս հինաւուրց կէտը դժբախտաբար զանց առնուած է Եգիպտոսի մէջ եւ ընտանիք չունեցող պանդուխտներն ալ քուէարկութեան կը մասնակցին, բաւական է որ հինգ տարիէ ի վեր քաղաքս բնակութիւն հաստատած ըլլան: Այս վերջին պարագան մեծապէս նպաստած է ընտրողներու ընդհանուր թիւը մինչեւ եօթը հարիւր երեսունի բարձրացնելու, որոնց մէջ բազմաթիւ են ա՛յնպիսիները, որոնք իրենց տուած քուէին նշանակութեան անգիտակից, գոյութիւն ունեցող կուսակցութեանց ձեռքը գործիք կը դառնան եւ մինչեւ քուէարկութեան օրը՝ մէյ մը մէկ, մէյ մը միւս կողմին կը յարին ու չալիկ փոխելէ աւելի դիւրութեամբ կարծիք կամ համոզում կը փոխեն:

Ընտրողներու այսպիսի խառն տարրերով էր որ կատարուեցան անցեալ Թաղ. Խորհրդի ընտրութիւնները: Չկարծուի սակայն թէ քուէարկողներու անգիտակցութիւնը կամ որոշ զարգացումի պակասը հիմ ընել կ'ուզեմ ընտրութեանց արդիւնքը քննադատելու համար, զի յայտնի է որ, շատ անգամ, նոյն իսկ մեզմէ աւելի զարգացած հասարակութիւններու մէջ, քիչեր լիովին կ'ըմբռնեն իրենց տուած քուէին նշանակութիւնը: Խնդիրը, կենսականը, այն ապօրինաւորութեանց եւ զեղծումներուն վրայ կը դառնայ, որոնք յայտնի համարձակ գործուեցան կիրակի օրուան ընտրութեանց միջոցին, զեղծումներ՝ որոնց եթէ քառորդը միայն Պոլսոյ ո՛ եւ է մէկ թաղին մէջ կատարուելու ըլլային, Քաղաքական Ժողովը նոյնհետայն ընտրութիւնը չեղեալ կը հռչակէր, եւ որոնց մասին Ընտրող. Ժողովի անդամներու ամենաստուար մեծամասնութիւնը արդէն բողոքած է, մանրամասն տեղեկագրով մը, թէ՛ Ընտրող. Ժողովի նախագահ՝ Տ. Յարութիւն քահանայ Յակոբեանին եւ թէ՛ Սրբազան Առաջնորդին:

Ընտրող. Ժողովը կը բաղկանար տասներկու անդամներէ, որոնց վեցը նախորդ Թաղական Խորհուրդի անդամները կը կազմէին եւ միւս վեցը ժողովուրդէն առնուած էին: Այս վերջիններուն երեքը ընդդիմադիր խմբակի մը պատկանելով եւ եղած ապօրինաւորութեանց գլխաւոր թելադրիչները ըլլալով՝ փութացած էին, ընտրութեանց վաղորդայնին, նախագահ Տ. Յարութիւն քահանայ Յակոբեանի հետ համաձայնիլ եւ Ընտրող. Ժողովը ի նիստ գումարել, որպէս զի հապճեպով ընտրական տեղեկագիրը ստորագրել տան եւ Սրբազան Առաջնորդ Հօր վաւերացման ենթարկեն: Բարեբաղդաբար, Տէր Հայրն —որու այս խնդրոյն մէջ բռնած ապօրէն ընթացքը պարզապէս աններելի է—եւ յիշեալ երեք անդամներէն զատ ո՛չ ոք ներկայ գտնուեցաւ, հետեւաբար նիստը տեղի չունեցաւ: Բայց ո՛չ Տէր Հայրն եւ ո՛չ ալ իրեն արժանաւոր բարեկամները յուսահատեցան, եւ երկու օր վերջը կրկին հրաւիրագիր ղրկեցին: Այս անգամ ալ նոյն արդիւնքը: Առանց սակայն օրինական թիւին կարեւորութիւնն ընծայելու, առանց ո՛չ իսկ Ընտրող. Ժողովի մեծամասնութեան բողոքագիրը նկատողութեան առնելու, ասոր պատշաճի գրագրի մը տեղեկագիր մը պատրաստել տուին, զոր ստորագրելէ յետոյ՝ ղրկեցին Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարին, որպէս զի Ն. Վսեմութիւնն ալ ստորագրէ. բայց մեծ եղաւ իրենց յուսախաբութիւնը, երբ Ն. Վսեմութիւնը զգացուց թէ իր օրինապահութիւնը կ'արգիլէր իրեն՝ զեղծումներու եւ ապօրինաւորութեանց կծիկ եղող ընտրութեան մը տեղեկագիրը ստորագրել...:

Խնդիրը այժմ այս վիճակին մէջ է: Անցնինք բուն խնդրոյն, զեղծումներուն:

Ընտ. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ միաձայնութեամբ հետեւեալ որոշումները տուած էր.

Ա. Քուէարկութիւնը տեղի պիտի ունենայ մարտ 10/23ի կիրակի օրը, վարժարանի սրահներէն մէկուն մէջ, առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ ժամը 1 (Ը. Ե.): Իսկ ժամը 3ին քուէհամարի գործողութիւնը պիտի սկսի եկեղեցւոյ մէջ:

Բ. Նկատի առնելով ընտրողներու շատութիւնը, Ժողովը կ'որոշէ սրահին մէջ ունենալ երեք դրասեղան, միացեալ քուէատուփ մը: Ընտրողներու անունները, այբուբենի կարգով պիտի բաժնուին երեք մասի եւ արձանագրուին երեք տարբեր տումարներու մէջ, իւրաքանչիւր դրասեղանի համար մէկ տումար: Յատուկ ցանկեր իւրաքանչիւր սեղանին առջեւ պիտի ցոյց տան այբուբենական կարգով ա՛յն ընտրողներու անուանց սկզբնատառերը՝ որոնք այդ սեղանին սպասարկութեան բաժինը կը կազմեն:—Իւրաքանչիւր սեղան պիտի ունենայ իր դիւանադպիրը եւ Ընտրող. Ժողովի անդամ մը: Քուէատուփին պիտի հսկեն Նախագահը եւ Ընտրող. Ժողովի անդամներ:

Գ. Սրահին մէջ եկեղեցական դասէն, Ընտրող. Ժողովի անդամներէն եւ դիւանադպիրներէն զատ ո՛չ ոք իրաւունք ունի մնալու: Ընտրողները երեքական հոգի, իրենց քուէն տալէ յետոյ պարտաւոր են հեռանալ:

Դ. Ընտրող մը քուէն նամակով ղրկելէ յետոյ չէ կարող փոխել զայն երկրորդ նամակով մը: Այսպիսի պարագայ մը ներկայացած պահուն, երկու քուէներն ալ կը ջնջուին:

Ե. Ընտրող մը իր քուէն նամակով ղրկելէ յետոյ երբ միտքը կը փոխէ ու կ'ուզէ անձամբ ներկայանալ, արտօնուած է միայն մինչեւ առաւօտեան ժամը 10 ներկայանալու: Ժամը 10էն յետոյ, ո՛ եւ է դիտողութիւն, բողոք կամ դանգատ ընելու իրաւունք չունի, ու նամակով յղած քուէն վաւերական կը նկատուի եւ կ'ընդունուի:

Զ. Ժողովը կ'որոշէ այս կարգադրութեանց ամփոփումը կախել քուէարկութեան սրահին մէջ:

Դիտմամբ այս որոշումները մեր յօդուածին մէջ ամփոփեցինք, որպէս զի ընթերցող հասարակութիւնը կարենայ յստակօրէն ըմբռնել ընտրութեան օրը տեղի ունեցած ապօրինաւորութիւնները եւ զեղծումները:

Կիրակի առաւօտուն, որոշեալ ժամուն, երբ Ընտրող. Ժողովի անդամները քուէարկութեան սրահը բացին, ընդդիմադիր կուսակցութեան պարագլուխները իրենց առջեւը ձգելով յիսունէ աւելի վարձուած մարդիկ՝ սրահը ողողեցին, որոնցմէ երկուքը, իբրեւ ինքնակոչ պահապաններ, սեղաններու մօտը փակչեցան, իրենց ընտրողներուն թոյլ տալով անցնիլ եւ Թաղականեան կողմի ընտրողներուն արգելք եւ դժուարութիւն յարուցանելով, եւ այս ամէնը՝ աննկարագրելի ժխորի մը մէջ: Ընտրող. Ժողովի անդամները ի զուր կ'աշխատէին բարեկարգութիւն հաստատել եւ սրահը պարպել: Բարոյական իշխանութիւնը կ'արհամարհուէր. խրատ եւ յորդոր հայհոյանքով, ծիծաղներով եւ աղաղակներով կ'ընդունուէին: Ընտրող. Ժողովի անդամներուն

— 37 —

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՌՕԶ-ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Զ

ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՄԻԱՅՆԱԿ

Հարցաքննիչ դատաւորը կառք մը վարձեց, բայց նստելէ առաջ, ըսաւ Կիյեոմի.

—Աղէկ մտածեցէ՛ք եւ որոշում մը տուէ՛ք:

—Իբր փաստաբան հանդէպ Վիլլօրիէի բռնելիք ընթացքս ակնարկել կ'ուզէք:

—Այո՛:

—Կը խորհի՞ք թէ ալ եւս ազա՛տ չեմ:

—Այո՛, իմ մտածումս ալ ատ է:

—Ո՛չ, ա՛լ եւս չպիտի պաշտպանեմ զայն ու պիտի խնդրեմ որ ուրիշ մը նշանակուի իմ տեղս: Աւելի աղէկ կ'ըլլայ հիմակուընէ հաղորդել այս որոշումս, դատը եղեռնադատ ատեանին առջեւ հանուելէն առաջ: Իմ յաջորդս պիտի կրնայ պաշտպանել ամբաստանեալին շահերը, ուսումնասիրել գործը եւ մէկ խօսքով օգտակար ըլլալ Վիլլօրիէի: Ասկէ զատ, իմ հրաժարումս եթէ շատ ուշանայ, լաւ տպաւորութիւն չպիտի գործէ հանրային կարծիքին վրայ, որ ամբաստանեալին պիտի վերագրէ այդ հրաժարման պատճառը: Բայց այսօր փոքր զարմանք մը միայն պիտի պատճառէ ատիկա:

—Ձեր որոշումը իմացուցէ՞ք Վիլլօրիէի:

—Ո՛չ տակաւին: Վիլլօրիէն չեմ տեսած այն օրէն ի վեր, երբ իրեն պատմեցի Ռէժինի նկատմամբ զգացած սէրս:

—Վաղը, ժամը իննին պիտի հարցաքննեմ զայն:

—Լաւ, ես ալ ճիշդ այդ ժամուն կու գամ:

Ժիւվարդէն բաժնուելով դատաւորէն, դէպի Մոնմարթր ուղղուեցաւ: Առտուան պէս նորէն Վիքթոր-Մասէ փողոցը գնաց, Ռէժինը տեսնելու եւ անոր խօսելու համար.

—Սկսայ ձեզ սիրել այն ատեն, երբ երջանիկ էիք եւ արժանի սիրուելու, բայց այսօր երբ դժբախտ էք ու ոչ արժանի իմ սիրոյս, դարձեալ կը սիրեմ ձեզ:

Կիյօմ ամբողջ օրը անցուց Վիքթոր-Մասէ փողոցին շրջակայքը թափառելով, բայց բարեբաղդութիւն չունեցաւ տեսնելու մանկամարդ աղջիկը: Ռէժին, դատաւորին գալէն առաջ, հարկ եղած ուտելիքները առած էր, ալ եւս դուրս չելլելու համար: Այսպէս կ'ընէր ամէն կիրակի: Տունը կը մնար, աշխատելով, երազելով կամ արտասուելով:

Կիյօմ տուն դարձաւ ա՛լ աւելի տխուր: Բայց յաջորդ առտուն, Շաթօտէօն փողոցը կը գտնուէր:

Տեսաւ Ռէժինի դալկահար դէմքը, որ ուշ մնալու վախէն, քայլերը կը փութացնէր: Կիյօմ չհամարձակեցաւ մօտենալ անոր. Ռէժին չտեսաւ զայն:

Յաջորդ օրը, դատաւորը կը ներկայանար Ժէրօմի տունը: Այր եւ կին տունն էին: Պ. Մարսէլ-Ֆրանսուա մեծ յոյս չէր դրած այս այցելութեան վրայ, բայց որոշած ըլլալով մինչեւ ծայրը երթալ, եւ քիչ մըն ալ զայրացած յարուցուած խոչընդոտներուն դէմ, բան մը չէր ուզեր զանց ընել:

Ժէրօմ եւ Մարիան տխուր նայուածք մը փոխանակեցին իրարու հետ, երբ դատաւորին նպատակը տեսան:

Պ. Մարսէլ-Ֆրանսուա խելոյն բացատրեց թէ իր դիմումն իսկ կ'ապացուցանէր իր բարեկամական տրամադրութիւնները:

—Մինչեւ հիմա չէի՞ք գիտեր այն աղջկան անունը, որուն կը սպասէր Վիլլօրիէ, Ռօզ-Մանօնի սպանութեան օրը:

Մարիան եւ Ժէրօմ սարսռացին:

—Արդարութիւնը երեւան հանած է այդ անունը... Ռէժին կը կոչուի այդ աղջիկը, յարեց հարցաքննիչ դատաւորը:

—Պարո՛ն, արդարութիւնը կը սխալի... Ռէժին չի ճանչնար այդ մարդը:

—Ինչո՞ւ համար բաժնուեցաք ձեր աղջիկէն:

—Ձեզի ի՛նչ... Արդարութիւնը իրաւո՞ւնք ունի մեր անձնական գործերուն խառնուելու:

—Ճշմարտութիւնը չյայտնելու ձեր վախը առաջ կուգայ սա պատճառէն որ կը վախնաք ծագելիք անպատեհութիւններէն, զորս կը յուսաք սքօղել սուտերով:

—Պարո՛ն, չեմ ստեր:

—Այո՛:

Ժէրօմ տժգունեցաւ, բայց լռութիւն պահեց:

—Անոր հետեւանքը սա պիտի ըլլայ որ արդարութիւնը, ուրիշ միջոցներով իրազեկ պիտի ըլլայ ճշմարտութեան: Նաեւ առանց խղճահարութիւն ունենալու ձեր խոր վշտին նկատմամբ, արդարութիւնը ձեր աղջկան անունը պիտի հրապարակէ դատարաններու մէջ, եւ Ռօզ-Մանօնի պէս անոր ալ տխուր հռչակ մը պիտի հանէ լրագիրներու մէջ:

Ժէրօմ եւ Մարիան գլխահակ դիրք մը առած էին: Ժէրօմ մրմնջեց.

—Ինչպէս որ կ'ուզէք, այնպէս թող ըլլայ, պարո՛ն:

—Ձեր աղջկան՝ Ռէժինի շահուն համար խօսիլ չպիտի ուզէ՞ք:

—Ո՛չ:

—Նոյն իսկ ճշմարտութեան ու արդարութեան սիրո՞յն:

—Ո՛չ:

—Ամէն մարդէ աւելի դուք պէտք է փափաքիք ճշմարտութեան երեւան ելլելուն: Եթէ ձեր անդրանիկ աղջիկը չէ սպաննուած, պէտք է ջանաք որ Ժան Վիլլօրիէի անմեղութիւնը երեւան ելլէ...

(Շարունակելի)

մէկ բան կը մնար ընել. Քուէատուփը վերցնել ու սրահէն հեռանալ. բայց այս տարրական արդիւնքը չառնելու անյարմարութիւնը ունեցան բացատրելի սպառմամբ, նոյն իսկ երբ իրենց երկուքը յայտնապէս նախատակի երկու քառակուսի գլուխներու կողմէ, պարտաւ մը որ մեծ վիշտ պատճառեց Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարին, որ հոն անձամբ ներկայ էր մինչեւ վերջը։

Հայ կոմիտէի մը եւ ֆոխած վարժապետ մը նեղնեղելի պարանգին դուռը կեցած էին եւ նոյն ժամանակներէ պարզամիտներուն քուէները ձեռուընէն առնելով կը կարդային ու երբ տեսնէին թէ Թաղականներու ընտրելիներու քուէ տուած է քուէթուղթը կը պատռէին, յայտարարելով թէ անվաւեր է եւ իրենց ընտրելիներու կը դնէին մարդուն ձեռքը։ Ոչխարներու ազգայիններէ չատեր, տեսնելով եղած խաղքութիւնները, բնաւ չմասնակցեցան քուէարկութեան եւ ցաւած սրտով ետ դարձան։

Հակառակ Ընտրող. Ժողովի որոշումին, նախապէս իրենց քուէները նամակով յղող ընտրողներ (որոնք Թաղականներուն կուսակցութեան ի նպաստ քուէարկած էին) ընդդիմադիր կուսակցութեան կողմէ գրգռուելով եւ խաբուելով՝ եկան իրենց քուէները ջնջել ու նորէն քուէ տալ մինչեւ ժամը 3, փոխանակ մինչեւ ժամը 10ի, եւ այս խուժանի պոռչտուքներուն եւ աղմուկին ազդեցութեան տակ։

Պատահեցաւ որ նախապէս նամակով քուէ յղող ընտրողի մը ստորագրութիւնը եւ յետոյ նոյն անունով անձամբ ներկայացողի մը ստորագրութիւնը բաղդատութեան դրուելով՝ տարբերութիւն նշմարուեցաւ, ինչ որ կ'ապացուցանէր թէ անձամբ ներկայացող անձը նամակին տէրը չէր, այլ այդ անունը հագնող տարբեր մէկը։ Այս անախորժ բաղդատութիւնը ամբոխին յարկութիւնը գրգռեց եւ Ընտրող. Ժողովի անդամներուն արգիլուեցաւ այլեւս այդ օրինակ քննութիւններու ձեռնարկել։

Պատահեցաւ որ ընտրող մը նամակով նախապէս քուէն յղելէ յետոյ, դրսուրապէս իմացուցած էր նախագահին թէ իր այդ նամակը չեղեալ նկատեն եւ թէ ինքը անձամբ պիտի գայ տալ իր քուէն, խնդրելով միանգամայն ո՛ եւ է մէկուն մը ձեռքով իր քուէն չընդունիլ։ Հակառակ յիշեալ այդ բացորոշ յայտարարութեան, նոյն այդ անձը երկրորդ անգամ նամակով յղած էր իր քուէն որ ամբոխի ազդեցութեան տակ ընդունուեցաւ։

Ժամը 12էն յետոյ, երբ Ընտրող. Ժողովի անդամները կը պատրաստուէին Առաջնորդարանի սրահը քաշուիլ եւ հոն հանդարտ մտքով իրենց քննութեամբ եւ բաղդատութեամբ պարապիլ, ամբոխը իրենց ընկերացաւ, հակառակ եղած բողոքներուն, եւ ամէն լուրջ աշխատութիւն բացարձակապէս անկարելի դարձաւ։

Ժամը 3ին, Ընտրող. Ժողովը ինքզինքը աւելի բարեկամ նկատելու չի մարութիւնը գործած էր։ Հարիւրի մօտ անձեր վերախին ողողեցին սրահը, եւ իրենց պարագլուխներէն մէկը, խեղճ դժբախտ մարդ մը՝ որ ջղային հիւանդութեան մը կը տառապի, նստաւ բազմիլ ոտքերին գլուխը, իբրեւ թէ նախագահը եղած ըլլար Ընտրող. Ժողովին, եւ ամէն լուրջ աշխատութիւն ի դերեւ հանեց։ Այդ պահուն տեղի ունեցող ժխորը նկարագրել դժուար պիտի ըլլար։

Նամակով յղուած քուէներուն հարազատութիւնը քննելը բացարձակ անկարելիութեան մատնելու նպատակով՝ ժամը 3¼ին նամակներու բոլոր պահարանները (որոնց ետեւ կը գտնուէին քուէարկողներու ստորագրութիւնները) մէկիկ մէկիկ ջնջուեցան։ Ընտրող. Ժողովի նախագահ Տ. Յարութիւնը բառ մը իսկ չարտասանեց այս մասին, ինչ որ ենթադրել կու տայ թէ կա՛մ առաջնակարգ դեր մը է այս մարդը կամ վարպետ օրինազանց մը։

Այս տար վրայ՝ Ընտրող. Ժողովի անդամներու մեծամասնութիւնը զզուած հեռացաւ, եւ քուէհամարին հազիւ երեք անգամ հաշուեցին, փոխան տասներոսի։

Քուէհամարի աւարտելէն յետոյ, Ընտրող. Ժողովի նախագահը քուէատուփէն ելլող քուէներուն ամբողջութիւնը չհաղորդեց մասնակցողներու թիւին հետ, որպէս զի կարելի ըլլար հասկնալ թէ ընդհանուր ժխորին մէջ անտեղ քուէատուփը բացէն քուէներ ձգուած էին թէ ոչ։

Այս ամէն ապօրինաւորութիւններէն զատ, եւ կարծես անոնց գլուխ գործոցը ըլլալու համար, ընտրելիներուն մէջ կը գտնուէին երեք օտարահպատակներ, երկուքը ռուսահպատակ եւ մին պարսկահպատակ, բան մը որ մեր Պատրիարքարանի ու պետական օրէնքին արտաքնութեանց գլխովին հակառակ է։

Հասարակութիւնը գայթակղած է այս արդիւնքէն եւ բազմաթիւ բողոքագրերով քննութիւն պահանջած է Սրբազան Առաջնորդէն։ Դիմումներ նմանապէս եղած են Ս. Պատրիարք Հօր։ Վսեմ. Պօղոս փաշան ինքն իսկ յոյժ գայթակղած է այս ապօրինաւորութիւններէն եւ իր դժգոհութիւնը հրապարակաւ յայտնած է ամէնուքին։ Նուիրականութիւնը, ինչպէս եւ ժողովուրդի ողջախոհ մեծամասնութիւնը Պատրիարքարանի արդար անօրինութեան կը սպասեն։

ՏԵՂԱՑԻ

ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԱՅՐՆԵՐՈՒ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՔՐԻՍՏՈՖ ԵՂԲԱՐՔ
Պոլիս, Մըսըր-Չարշըսիին մօտ, ՔէՖէնճիլէր փողոց, Սապունճի խան Թիւ 7
Մասնաճիւղ. Քիֆճաճըլար փողոց, Րիզա փաշա խանի դիմաց թիւ 7 7—20

Արտաքին Լուրեր

ՏՐԻՔՈՒԻԼԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նոր մանրամասնութիւններ.— Անգլիական զօրագունդի մը կրած յարձակումը.— Պոէրներուն ընթացքը:

Լոնտոն, 7 ապրիլ.— Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հետզհետէ նոր մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ մարտ 31ին Փոխալքի մէջ Տրլարիի եւ Ուոլթէր Քիչնէր զօրավարին միջեւ կատարուած ճակատամարտին կորուստներուն վրայ։ Այս իրիկուն հրատարակուած ցուցակին նայելով, առաջուան թիւերուն վրայ պէտք է աւելցնել տասներկու մեռեալ ու քսանըերկու վիրաւոր։ Աւասիկ քանի մը նոր մանրամասնութիւններ այդ ճակատամարտին վրայ՝ զորս Քիչըքատըրբէն կը հաղորդեն ապրիլ 5 թուակիրով. — «Տրլարի զօրավարը մեծ յանդգնութիւն եւ անձնուրացութիւն ցոյց կու տայ զինքը շրջապատող անգլիական զօրագունդերուն միջեւ։ Զատկին երկուշաբթի օրը հրամայեց Քէմբ եւ Մէյհէ հրամանատարներուն յարձակիլ Թուքսին եւ Քէյր գնդապետներուն վրայ՝ երբ անոնք յառաջանան Ուէյթթոնթէյնէն Փոխալքի։ Անգլիական զօրագունդերը կէսօրին հասան ագարակ մը, որ տափարակ տեղ մը շինուած է՝ ժայռոտ բլուրներէ պաշարուած։ Անգլիական զինուորները իրենց ձիերուն ջուր կը խմցնէին եւ վրան կը կանգնէին, երբ Պոէրները սկսան կրակ ընել երկու թնդանօթով։ Ձախ կողմն վրայ Քանատացի կամաւորները եւ թեթեւաշարժ հեծեալներու 28րդ գունդը բուռն կրակի մը ենթարկուեցան. բայց դիմադրեցին եւ ետ մղեցին Պոէրները, որոնք կը յառաջանային, բայց այս վերջինները նորէն յարձակեցան. Քանատացիները առաջ անցան եւ թէեւ սպայի ու զինուորի շատ կորուստ ունեցան, սակայն ցիրուցան ըրին Պոէրները, շատ մարդ սպաննելով եւ վիրաւորելով։ Աջ կողմն վրայ Պոէրները, որոնք չէին գիտեր թէ անգլիական հեծեալներ ու թնդանօթաձիգներ դիրք գրաւած էին, եւ տեսնելով որ թեթեւաշարժ հեծելազօրքերը կը քաշուէին, յառաջացան բանակեալը արշաւելու համար, բայց արգիլուեցան։ Պոէրները շարունակեցին բուռն կրակ մը ընել մինչեւ իրիկուան ու առէն եւ վերջապէս ետ քաշուեցան։ Տրլարիի զինուորները մեծ քաջութիւն ու եռանդ ցոյց տուին, բայց պարտութիւնը շատ սուղի նստաւ անոնց։»

ՊՈԷՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ

Բանակցութիւններ.— Զանազան զրոյցներ.— Տպաւորութիւնը Լոնտոնի մէջ:

Լոնտոն, 7 ապրիլ.—(Բարիզեան թերթի մը թղթակցէն).— Գրեթէ տասներկու օր առաջ, հետեւեալ օրը այն օրուան երբ կը ծանուցանէր Շալք-Պուրկէրի, Լուքաս Մէյէրի, Ռէյցի ու Քրոխի Քրոնսթատ ուղեւորիլը՝ Շթայնի ու Տէվէթի հետ տեսակցելու համար, կը հեռագրէի ձեզի թէ այդ Պոէր պետերու դամբանական մասին լաւատես կարծիք մը չի տիրեր Լոնտոնի կառավարական շրջանակներուն մէջ։ Վերջին տասներկու օրուան մէջ զանազան զրոյցներ ելան հոս՝ հաշտութեան այդ բանակցութիւններուն համար. անգլիական լրագիրներուն մէջ Փրիտոէյէն, Լա Հէյէն եւ Ուըթրէխթէն հեռագիրներ հրատարակուեցան՝ նոյն խնդրին վրայ, որոնք սակայն պարզ ենթադրութիւններէ անդին չէին անցներ։ Լոնտոնի կառավարական շրջանակներուն մէջ շատ զգուշաւոր ընթացք մը կը տիրէ. երբ տեղեկութիւն ուզեցի, պատասխան տուին ինծի թէ նոր բան մը չկայ. այդ շրջանակներուն մէջ միանգամայն շատ յուսահատ էին բանակցութեանց արդիւնքներուն համար։ Այս իրիկուն սակայն, ուրբաթ եւ շաբաթ օրերուն հետ բաղդատելով, հոսումը աւելի լաւատես է։ Այսօր լուրեր առնուեցան Հարաւային Ափրիկէէն եւ անշուշտ պէտք է հետեւցնել թէ վիճակը գոհացուցիչ է։ Հեռագիրներու պարունակութիւնը թէեւ յայտնի չէ, սակայն առաջ եկած արդիւնքէն կարելի է գուշակել։

ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԷՐԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Շաբաթական տեղեկագիր.— Գերիներ եւ զրաւումներ.— Գործողութիւններ կեցած:

Լոնտոն, 7 ապրիլ.— Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը, այս իրիկուն, հրատարակեց Լորտ Քիչնէրի հետեւեալ հեռագիրը զոր Բրէթորիայէն ուղղած է ապրիլ 7 թուականով.— «Մարտ 31էն ի վեր զանազան զօրագունդերէն սա տեղեկութիւնները առնուեցան.— Տասներեք Պոէրներ սպաննուած, վեց վիրաւոր, հարիւր երեք գերի ինկած եւ երեսուներկու անձնատուր եղած։ Գրաւուած են 95 հրացան, 34 սայլ, 230 ձի, 2,240 փամփուշտ եւ 2700 արջառ։ Մինչեւ զօրավարին զօրագունդերը որ եւ է ճակատամարտի չէին մասնակցած։ Արեւմտեան կողմը՝ Պոէրները դէպի հիւսիս քաշուեր են։ Կեդրոնէն եկող ոտքերական փոքրաթիւ զօրախումբ մը դէպի Պարբըլ-Իսթ գացեր է։ Թրանսվալի արեւմտեան կողմը գործող զօրագունդերը մարտ 31էն ի վեր ճակատամարտ չեն կատարած։ Մարտ 31ի եւ ապրիլ 1ի ճակատամարտներուն մէջ Պոէրներուն կորուստը եղած է երեսուն մեռեալ եւ ութսուն վիրաւոր. այդ թիւը վերը յիշուած թիւերէն դուրս է։ Երասմուս հրամանատարը, ապրիլ 3ին, Պուփի մօտ սպաննուեցաւ Բիւլէրի զօրագունդին կողմէ։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Լուիզիանայի անգլիական բանակեսպը.— Ամերիկացիներուն նպաստը.— Չիքակօ քաղաքը եւ Քրիւկէր նախագահը:

Ուաշինկթըն, 7 ապրիլ.— Եթէ ձիերու եւ ջորիներու առաքումը չարգիլուի, կը վախցուի թէ Նիւ-Օրլէանի մէջ մի գուցէ տեղացիները անհարստ ընթացքի մը մէջ գտնուին Անգլիոյ հիւպատոսարանին կամ հիւպատոսին նկատմամբ։ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը իր այդ մտահոգութիւնը հաղորդեր է Լուիզիանայի կառավարիչին, ծանուցանելով անոր հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել, որպէս զի անկարգութիւններ չպատահին, բայց այդ կառավարիչը բացարձակապէս պաշտպանող է եւ հակառակորդ՝ Անգլիացիներուն։ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը չի կրնար պաշտպանել հիւպատոսը եւ Լուիզիանայի կառավարչին պահանջման վրայ միայն կրնայ զինուոր ղրկել հոն։

—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Ճոն Հէյ ծանոյց Չիքակոյի պաշտպանին նպաստամատոյց յանձնաժողովին թէ, Ուաշինկթըն նախագահին հրահանգներուն համաձայն, Քէյփթաունի ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոսին քանիերկու հազար ֆր. ղրկած է, գումար մը զոր նոյն յանձնաժողովը հաւաքած է։ Արտաքին գործոց նախարարը գրեր է նաեւ հիւպատոսին որ յանձնաժողովին փափաքին համաձայն, գործածէ այդ գումարը։ Պոէրական յանձնաժողովը բնականաբար շատ գոհ է իր ջանքերուն առաջ բերած արդիւնքէն համար եւ ինչ որ կարելի է պիտի ընէ աւելի շատ գումար մը հանգանակելու որ միեւնոյն պայմաններով պիտի ղրկուի։

Չիքակօ.— Չիքակոյի քաղաքապետը, քաղաքապետութեան խորհուրդին որոշմամբ, հրաւիրեց Քրիւկէր նախագահը որ Չիքակօ այցելէ. քաղաքապետը նաեւ Չիքակոյի քաղաքապետութեան տիտղոսը տուաւ Քրիւկէր նախագահին։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Նստաշրջանին վերաբացումը.— Հաշտութեան բանակցութիւններ.— Նախարարական յայտարարութիւններ:

Լոնտոն, 7 ապրիլ.—Այսօր, կէս օրէն երեք ժամ վերջը, կատարուեցաւ Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանի վերաբացումը, վասն զի զատկական արձակուրդը աւարտած էր, սակայն երեսփոխաններուն շատերը բացակայ էին։ Ազատական նախկին նախարար Պ. Ճոն Մորլի հարցուց գանձային նախարար Պ. Պալֆուրի թէ Թրանսվալի մէջ կատարուած բանակցութեանց վրայ նոր լուր մը կա՞յ։ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ առայժմ չի կրնար այդ մասին որ եւ է տեղեկութիւն հաղորդել Ժողովին։ Պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք յայտարարեց թէ կարգ մը արխաններու հետեւանքով՝ որոշած է Ժողովին ներկայացնել Սփիոն-Քոփի ճակատամարտին նկատմամբ Լորտ Ռոպէրթսի ուղղած հեռագրին յարակից բոլոր գրութիւնները, որոնք պատերազմական նախարարութեան հաղորդուած են։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պատկանողները ծափահարութիւններով ընդունեցին նախարարին այդ յայտարարութիւնը։ Ինչպէս յայտնի է, նոյն ճակատամարտը բաւական բուռն քննադատութեանց արդիւնք եղաւ, որոնց հետեւանքով վերջերս թղթակցութիւններ փոխանակուեցան Պ. Պալֆուրի եւ Սըր Ռետվէրս Պըլլըրի միջեւ։ Ժողովը յետոյ ձեռք առաւ զինուորներուն ծրագրին վիճաբանութիւնը երկրորդ ընթերցումով։

ՓԻԼԻՊՊԻՆԱՆՆԵՐԸ

Կղզին ընդհանուր վիճակը.— Ապստամբ խումբի մը ճակատուածը.— Ամերիկեան զօրքերուն վայրագութիւնները.— Ըմբոստները եւ ամերիկեան բանակը.—Ջէֆի զօրավարին շրջաբերականը:

Փիլիփփինեանց հարաւակողմին մէջ կը շարունակուի կատաղի ընդդիմութիւն մը ընել օտար տիրապետութեան դէմ։ Այս պատճառաւ զօրավար Ջէֆի, որ կղզեխումբին ամերիկեան զօրքերուն ընդհանուր հրամանատարն է, Պրէպալ չուղեւորած կը մեկնի դէպի Մինտորօ եւ Սամար կղզիները։ Կ'ուզէ անձամբ հասկնալ պատճառները այն արիւնալի ճակատուածին, որուն ենթարկուեցան իր զօրքերը, ասկէ երեք ամիս առաջ, եւ անոնց անյաջողութեան շարժառիթները։ Դուն վերջերս, Լաօանիէ մեկնած զինուորական արշաւախումբ մը, որ նպատակ ունէր հետապնդելու Սամարի մէկ քանի բարձունքները, ողորմելի վիճակի մը մատնուած ետ դարձեր է, այս անգամ զոհ եղած ո՛չ թէ ըմբոստներուն չնչակաւորութեանց, այլ իր առաջնորդներուն խաբէութեան, արեւադարձին առաջ եկած խոնջութեանց, պաշարի չգոյութեան եւ անսաստելի յոգնութեանց։ Զօրավար Վէլէրի հրամանին տակ գտնուող ուրիշ զօրախումբ մը անոր ետեւէն ղրկուեցաւ, եւ մոլորած ասովիլ կանցած գտաւ զայն իր քաջաբնը հրացաններէ եւ մեծ քանակութեամբ փամփուշտները ճամբան ձգած։ Արշաւախումբին առաջնորդը կասկած ներշնչելով՝ ամերիկացի տեղակալներէն մէկը բէվոլվերով սպաննել ուզեր էր անոր, բայց իր աջ ձեռքը վիրաւորուեցաւ առաջնորդին պղօ սնունը զէնքին։ Այս վերջինը որ բէվոլվէր գործածել չէր գիտեր, փորձեց տեղակալը սպաննել, բայց չյաջողեցաւ ու անտառին մէջ անհետացաւ։ Նմանապէս զօրավար Սմիթ պաշտօն ունէր Սամար կղզին մէջ ըմբոստներու կողմէ ջարդուած ամերիկեան հետեւակազօրքի մը վրէժը լուծել։ Ամերիկացի զօրավարը սակայն վրիժառութիւն մը ունեցեր է, որուն տխուր մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ հեռագիր մը. 423 ըմբոստ սպաննուեր եւ 334 հոգի գերի բռնուեր են, 9 թնդանօթ եւ 2 վառօդի գործարան քանդուեր են, 621 դանակ եւ ձի գրաւուեր են, 10000 քիլօ բրինձ եւ 1162 բնակարաններ ու ագարակներ, 19 քաղաքներ ու գիւղեր կրակի տրուեր են, 206 նաւեր ընկղմուեր եւ 34 հրացան, բէվոլվէր ու փոքր թնդանօթ գրաւուեր են։ Սամարի բնիկներէն ասքի տնեցաններուն մէջ կը գտնուին նաեւ չորս բնիկ երէցներ, որոնք ամբաստանուած էին թէ դրամ, պաշար եւ ռազմամթերք հայթայթած էին ըմբոստներուն։ Ուրիշ հինգ երէցներ ալ իրենց պաշտօնատեղիին մէջ ձերբակալուելով՝ առաջնորդուած են Թաքլոպանի բանտը, որ միակ քաղաքն է, զոր չէին այրած զօրավար Սմիթի զօրքերը։ Եթէ Փիլիփփինեանները գրկուած բանակը չի համապատասխանիր Անգլիոյ կողմէ Թրանսվալ ղրկուած բանակին, դէմ անոր ախոյեանը կը հանդիպանայ սպանութիւններով, առաքաւի հրկիզումներով, սեփականութեանց եւ կեդրոնացման բանակատեղերու քանդումով եւ Կուպա բրած տարադրութիւններով, որ մայրաքաղաքն է Մարիան կղզիներուն։ Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ Փիլիփփինեանց մէջ գտնուող ամերիկեան բանակը որ 42 հազար հետեւակազօրքէ եւ 1100 սպայէ կը բաղկանայ, չի կրնար փոքրաթիւ ըմբոստներու յաղթել, որոնք իրենց տրամադրութեան տակ ունին մէկ քանի փոքր թնդանօթներ, քիչ թիւով հրացաններ եւն.։ Պատճառը սա է որ, ինչպէս Թրանսվալի, Փիլիփփինեանց մէջ ալ տեղացի կռիւ մղողներուն պետերն են այն ոգին մարդիկ, որոնք իրենց թշնամիներուն կրօնական հաւատալիքները, լեզուն, սովորոյթները չունին, որպէս զի փոխադարձ համակրութիւններ առաջ գան յաղթողներու եւ պարտուածներու միջեւ։ Ամերիկեան պահակախումբ մը Լաիկա նահանգին մէջ գերի բռնեց բնիկ կին մը, որ իր Փիլիփփինեանց պետերուն արիութիւնն ու բաղձանքները ունէր։ Ափուէտա Քանդալական, ըմբոստներու գլուխ անցած, մեծ քաջութեամբ կռուած էր սպանիացիներուն դէմ, ասկէ չորս տարի առաջ, երբ ամբողջ կղզիխումբը ըմբոստացած էր։ Ամերիկացիները, Մանիլայի տիրանալէն յետոյ, երեք հարիւր Թագալներու աջակցութեամբ, սկսան թշնամանալ իրենց դաշնակիցներուն հետ. այն ատեն Ափուէտա շարունակեց կռուիլ նոր պետերուն դէմ, եւ այնպիսի քաջութեամբ մը որ Ափուինալտօ հրամանատար կարգեց զայն զօրախումբին եւ զօրավարի աստիճանին բարձրացուց։ Իր յանդգնութիւնը եւ դաժանութիւնը, որոնք Պոէրներուն յաջողութիւնները կը յիշեցնեն, նշանաւոր եւ անարիւ ըրին զայն։ Մանիլայի մէջ հրատարակուող ամերիկեան լրագիրները գոհունակութեամբ կը հրատարակեն Ափուէտայի գերի բռնուելուն լուրը, առանց սակայն գովեստներ զլանց ընելու անոր դիւցազնական քաջութեան մասին։ Պ. Թաֆթի մեկնումէն ի վեր, իր յաջորդը կը ջանայ բարուօքել տեղական բնիկ իշխանութեանց եւ ամերիկեան զինուորական իշխանութեանց յարաբերութիւնները։ Ամէն օր բազմաթիւ բողոքներ կը հասնին Մանիլա, անկարգապահ զօրքերու գործած վայրագութեանց դէմ։ Զօրավար Ջէֆի, հարաւակողմ մեկնելէ առաջ, նկատի առնելով եղած գանգատները, իր քարտուղարին հրամայեր է սա շրջաբերականը ղրկել գունդերու պետերուն.—«Կառավարութիւնը հաւաստուած է որ գրաւման բանակը, խաղաղած նահանգներուն մէջ՝ քաղաքային գործերու միջամուխ կ'ըլլայ։ Զինուորական պետերը, ամենափոքր կասկածի մը վրայ կը ձերբակալեն այն մարդիկը, զորս կ'ուզեն խոշտանգել։ Զինուորականները պէտք վայելեն կառավարութեան աջակցութիւնը, երբ Մ. Նահանգաց թշնամի եւ զինուած հակառակորդներու հետ կռուին, բայց բնաւ աջակցութիւն չպիտի գտնեն, երբ անոնք գործ ունենան այնպիսի ապաքաղներու հետ, որոնց պատիժ անօրինել դատարանին կ'իյնայ։ Ամէն բնիկ որ զինուորի մը ճնշումին ու վայրագութեան զոհ կ'ըլլայ, պէտք է հատուցում մը ստանայ։ Զինուորականութիւնը եւ ապօրինաւորութիւնը իրարմէ տարբեր բաներ են։»

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Մանչուրիոյ պայմանագրութիւնը.— Տպաւորութիւնը Չինու մէջ.— Պայմանադրութեան տրամադրութիւնները:

Շանկայ, ապրիլ 7.— Բանակցութեանց նպաստաւոր արդիւնքին առաջ բերած գոհունակութիւնը կը չափաւորուի Մանչուրիոյ կուսակցութեան եւ կեդրոնական վարչութեան անհոգութեամբ՝ երկրին կենսական շահերուն հանդէպ։ Հոս այնպէս կ'ըսուի թէ իրաց կացութեան պահպանումը արդիւնք է բարեկամ տէրութեանց միջամտութեանը։

Բէքին.— Մանչուրիոյ պայմանագրութեան ստորագրութեանց մասին առնուած նոր տեղեկութիւններու նայելով, Ռուսիա կը հասնի յաղթանակ ազգային ստորագրութեան արտաքսման մասին յետոյ, իր զինուորները ետ քաշել Զին-Քինկի նահանգէն, Լիաոյի հարաւային կողմը։ Կերբին նահանգը մէկ տարիէն պիտի պարպուի, իսկ Հէ-Լունկ-Քիանկ՝ տասնըութ ամիսէն։ Գալով Նիու-Զուանկի, Ռուսիա այդ տեղը Չինու պիտի վերադարձնէ այն թէ ուշամիտն, երբ տէրութիւնները Չինացիներուն վերադարձնեն Թիէն-Ցինի մէջ հաստատուած ժամանակաւոր կառավարութիւնը։ Առանց ամէնքն ալ բանաւոր են եւ ցոյց կու տան ռուս կառավարութեան խաղաղասէր դիտաւորութիւնները, բայց Մանչուրիոյ մէջ ռուսական երկաթուղին պաշտպանելու պաշտօն ունեցող չինական զինուորները պէտք է բաւական բազմաթիւ ըլլան, թող չտալու ապստամբութեանց կրկնումը. նաեւ Չին, ռուսական սահմանագլուխին վրայ իր զինուորներուն թիւը եթէ աւելցնէ, պարտաւոր պիտի ըլլայ նախապէս իմաց տալու Ռուսիոյ։ Այս պայմաններուն ամէնքն ալ կը վերաբերին զինուորական երաշխաւորութեանց. բայց Մանչուրիոյ մէջ Ռուսիոյ քաղաքական ու տնտեսական կացութիւնը պահպանելու համար ալ ուր պայմանները սահմանուած են.— Ռուսիա յանձն կ'առնէ Չինու վերադարձնել Նիու-Զուանկ-Շան-Հայ-Քուանի երկաթուղին, սակայն Չին ալ կը խոստանայ, ի հարկին, այդ գիծը պաշտպանելու համար, Ռուսիայէն զատ ուրիշ տէրութեան մը կոչում չընել. նաեւ այդ գիծին որ եւ է մասը չհաղորդել չասել ուրիշ տէրութեան մը հսկողութեան տակ։ Նոր գիծերու շինութեան եւ շահագործման համար, Չին կը խոստանայ Ռուսիային խորհուրդ հարցնել. նաեւ Չին յանձն կ'առնէ հատուցանել Ռուսիոյ բրած բոլոր ծախքերը՝ երկաթուղիի գիծերու նորոգութեան եւ պահպանման համար։ Այդ պայմաններով՝ Չինու ամբողջութեան պահպանման սկզբունքը փրկուած է, ինչպէս պաշտպանուած է անգլո-ճափոնական դաշնակցութեան եւ ֆրանքո-ռուս յայտարարութեան մէջ. հետեւաբար որ եւ է տէրութիւն պիտի չկրնայ ընդդիմանալ Մանչուրիոյ պայմանագրութեան ստորագրուելուն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ

Տանիմարքայի խորհրդարանը.— Անթիլեանց կղզիներուն վաճառումը.—Դռնփակ նիստ.
—Մ. Նահանգաց մէջ:

Քոբէնհակ, 7 ապրիլ.—Տանիմարքայի խորհրդարանը, այսօր, դռնփակ գումարուեցաւ քննելու՝ Անթիլեանց դանիական սեպհականութիւնները Մ. Նահանգաց վաճառելու խնդիրը։ Նիստը բաւական յուզեալ էր։ 28ի դէմ 35 ձայնով մերժուեցաւ բանաձեւ մը, որով կ'առաջարկուէր՝ մերժել վաճառման վերաբերեալ դաշնագրութիւնը։ Դռնփակ ուրիշ նիստ մըն ալ յառաջիկայ երեքշաբթի պիտի գումարուի եւ հաւանական կը նկատուի որ այդ գումարման մէջ պահանջուի նոյն կղզիներու բնակիչներուն կարծիքը առնել վաճառման խնդրին համար։ Ժողովին մէջ տիրող ընդդիմութեան հակառակ, այնպէս կը նկատուի թէ վաճառումը տեղի պիտի ունենայ։

Ուաշինկթըն.—Մ. Նահանգաց Երեսփ. Ժողովին յանձնաժողովը, այսօր, քննեց Անթիլեանց դանիական կղզիներու վաճառման մասին եղած կաշառակերութեան ամբաստանութիւնները։ Քաղաքական քանի մը անձնաւորութիւններ, որոնք իբրեւ վկայ լսուեցան, բացարձակապէս հերքեցին Պ. Քրիսթմէսի կողմէ եղած այդ ամբաստանութիւնները։ Ոմանք ալ ըսին թէ չեն ճանչնար Պ. Քրիսթմէսը։ Յանձնաժողովին մէջ կարդացուեցաւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի մէկ նամակը՝ որ կ'ըսէր թէ Պ. Քրիսթմէս անպաշտօն կերպով իրեն յայտնած էր այդ խնդիրը եւ թէ ինք պատասխանած էր անոր որ մասնաւոր գործակալ մը գաղտնի պաշտօնով Քոբէնհակ պիտի ղրկէ այդ խնդրին համար։ Անկէ ետքը Պ. Քրիսթմէս ալ եւս չէ խառնուած բանակցութիւններուն։ Յանձնաժողովին անդամներէն մէկը պահանջեց որ Պ. Հէյ ալ հրաւիրուի բացատրութիւններ տալու։

ՖՐԱՆՍԱ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Պ. Տումէի վերադարձը.— Հնդկաչինի կուսակալին յայտարարութիւնը.— Ֆրանսայի խաղաղականութիւնը:

Բարիզ, 7 ապրիլ.— Հնդկաչինի կուսակալ Պ. Տումէ որ Ֆրանսա վերադարձաւ, տեսակցութեան մը պահուն դատապարտեց Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Պ. Տումէ սապէս շարունակեց.—«Երբ մարդ քանի մը տարիներ անցընէ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, ուր օր մը պիտի կատարուի եւրոպական ճակատագրին գերագոյն գործը, յայտնի կ'երեւայ թէ անգործութեան քաղաքականութիւնը աղէտալի է Ֆրանսայի բարգաւաճման ու զարգացման համար։ Ամէն վայրկեան պայքար մը կայ հակառակորդ շահերու միջեւ, եւ այդ պայքարը Ֆրանսայի նպաստաւոր չէ։ Անշուշտ, միշտ միեւնոյն կորովը ունինք, միեւնոյն մարդիկն ենք, բայց ինքզինքնուս վրայ հաւատք չունինք։ Պատրաստուած ժողովուրդի մը երեւոյթը ունինք, եւ ամէն պարագայի մէջ այդ երեւոյթը ցոյց կու տանք ամբողջ աշխարհին առջեւ։ Ասիկա մեր ոչ-գործօն քաղաքականութեան արդիւնքն է. ուստի պէտք է աւելի գործօն քաղաքականութեան մը հետեւինք, որով կարենանք պահպանել մեր դիրքը։ Արդէն փորձով տեսայ այդ կարգի քաղաքականութեան մը առաջ բերելիք արդիւնքները։ Բաւական եղաւ որ Բոմպէյ ծովակալը ֆրանսական դրօշը ցուցադրէ Շանկայի ու Բանքոքի մէջ, անմիջապէս աւետաբեր դրամատներ հաստատուեցան այդ երկու քաղաքներուն մէջ, ուր վստահութիւնը անհետացած էր։ Անամական ժողովուրդը շատ լաւ յարմարութիւններ ունի, թէ՛ լաւ գործաւորներ եւ թէ լաւ զինուորներ կ'արտադրէ։ Սիամի խնդրոյն մէջ Ֆրանսայի անշարժութիւնը ողբալի է, վասն զի այդ տեղը հետզհետէ Անգլիացիներուն ձեռքը կ'իյնայ։ Անգլիոյ եւ Ճափոնի դաշնակցութիւնը մտահոգութիւն պատճառելէ հեռու չէ։ Թոնքինի մէջ կատարեալ համերաշխութիւն եւ ապահովութիւն կը տիրէ։»

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին աւստրիական, պարսկական ու պելճիքական դեսպանները՝ իրենց առաջին թարգմաններով, պապական նուիրակը ու առաջին քարտուղարը, Անատոլի երկաթուղիներուն ընդհանուր տնօրէն տոքթ. Ձանոնէր, ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոսը, կինը ու առաջին թարգմանը, ֆրանսական դեսպանատան երկրորդ թարգմանը, կինը ու պահակախումբին հրամանատարը եւ դեսպանատուններէն յանձնարարուած տասնէ աւելի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑՈՒՄ.—«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Պարոն ֆոն Քալիչէ, Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն՝ Հէր Լամսդրոֆին հետ, որ անպաշտօն կերպով Կ. Պոլիս եկած է, եւ Պարսկաստանի դեսպան Երֆախու-Տէօվլէ ձէնապը Էչրէֆ իշխան Միրզա Րիզա խան ու Պէլճիքայի դեսպան Էրէնդոլթ տը Տիուդէլէ կոմսը պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ընդունուելու Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ։»

ՀԷՐ Լամսդրոֆը, իր թիկնապահին եւ հետեւորդներէն երկու հոգիի հետ, երէկ, կայս. պալատ գնաց եւ դիտեց Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Ներկայ էր նաեւ Գերմանիոյ դեսպանը։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով Լամսդրոֆին ներկայութիւնը, կայս. անձնական սպայակոյտին միրլիվա Շաքիր փաշայի եւ սենեկապետ էմին պէյի միջոցաւ իր կայս. մեծարանքները հաղորդել տուաւ։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ կարգ մը զբօսաշրջիկներ ալ երէկ ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով անոնց ներկայութիւնը, սենեկապետ էմին պէյի միջոցաւ իր կայս. մեծարանքները հաղորդել տուաւ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Իգտամի մէջ կը կարդանք. — «Վիէննայի կարեւոր թերթերէն Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ Պ. տը Կասթմի ստորագրութեամբ լուրջ յօդուած մը հրատարակած էր Ռումէլիի կայս. նահանգներուն վիճակին վրայ եւ այդ յօդուածէն քանի մը մասեր թարգմանելով արտադրած էինք։ Պուքրէշի Էնտէբանտանս Ռումէն լրագիրն ալ, Պ. տը Կասթմի անձնական տեսութիւններուն վրայ խօսելով, յայտարարած է թէ Ռումէլիի կայս. նահանգները, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարելապէս կ'օգտուին օսմ. կայս. կառավարութեան հայրական շնորհներէն։ Էնտէբանտանս Ռումէնի խմբագիրը որ հինգ տարի կայս. Ռումէլիին մէջ գտնուած եւ իրաց ճշմարիտ վիճակին տեղեակ եղած է, կ'ըսէ թէ օսմ. հպատակները կատարեալ անդորրութիւն կը վայելեն։ Խմբագիրը նաեւ գրուատելով կը յիշէ կայս. կառավարութեան խնամեալ մեծագործութիւնները։ Գոհ ենք որ ճշմարտութեան բարեկամ այդ կարգի անձեր իրենց խղճին զգացումները նոյնութեամբ կը հրատարակեն լրագրական էջերու մէջ։»

ՕՍՄ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Սթանտարտ լրագիրը, կ'ըսէ Սապահ, վերջերս յօդուած մը հրատարակած է օսմ. կառավարութեան զինուորական զօրութեանը վրայ, ըսելով որ օսմ. կառավարութիւնը զինուորական զօրութեան տեսակէտով ալ եւրոպական մեծ տէրութեանց կարգին մէջ է եւ թէ օսմ. կառավարութեան զօրութիւնը դարերէ ի վեր հռչակ հանած է աշխարհի չորս մասերուն մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի իր յանձնարարագիրներուն եւ Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան արտասանելիք ճառին պատճէնները յանձնեց արտաքին գործոց նախարարութեան, որ զանոնք թարգմանելով ղրկեց Մեծ-Եպարքոսին։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Այտընի նահանգը բնակող Բէլճիկայ Ճալիս էֆ. Հէճազի երկաթուղիի յանձնաժողովին ծրագիր մը մատոյց, տարեկան երկու հարիւր հազար ոսկիի հասոյթ մը ցոյց տալով նոյն երկաթուղիին համար։ Այդ յանձնաժողովը նկատողութեան առնելէ ետքը ծրագիրը, ղրկեց Բ. Դրան որ յանձնեց զայն Մաբէյնի պաշտօնատունին մէջ կազմուած Հիճազի երկաթուղիին նպաստամատոյց յանձնաժողովին։

ԻԶՄԻՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ Իզմիրի շոգենաւային ընկերութիւնը, քանի մը տարի եղած ազդարարութեանց հակառակ, հին շոգենաւեր կը գործածէ ու մեխանիկներուն պայմանները չի գործադրեր, որոշեց որ ծովային եւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւններէն ընտրուելիք պաշտօնեաներէ յանձնաժողով մը կազմուի որ շոգենաւերը քննէ, նորոգութեան կարօտները նորոգելու պարտաւորեցնէ Ընկերութիւնը եւ անգործածելիները դադրեցնել տայ երթեւեկութենէ։ Այդ յանձնաժողովին պիտի մասնակցի նաեւ Լոյտ Ռէճիսթըրին մասնագէտ պաշտօնեայ մը։

ԴԱՆՏՐԱՅԻ ՃԱՀԻՃՆԵՐԸ.—Նրբթական նախարարութեան խորհուրդին անդամ Ալի Սալահի պէյ եւ սպայակոյտի գնդապետ Մուհիէտտին պէյ ձեռնհաս պաշտօնատունէն մնացնորդ խնդրած են Իզմիտ գաւառին Դանտրա գաւառակին ճահիճները մաքբելու համար։ Աւստրական ու համրուգուտ չինութեանց նախարարութիւնը Իզմիրի կառավարչին կարծիքը ուզեց այդ մասին։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանատունը Բ. Դուռնէն խնդրեց դիւրութիւններ ընծայել Աւստրիոյ Թանգարանի պաշտօնեաներէն տքթ. Արնոլտ Բէնտէրի, որ կենդանաբանութեան եւ բուսաբանութեան մասնագէտի մը հետ պտոյտ մը պիտի կատարէ Դոնեայի ու Էնկիւրիի նահանգներուն մէջ։

ԱՆԿԼԻԲԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ.— Իզմիրէն կը գրեն թէ անցեալ երեքշաբթի կատարուեր է Բունեթայի անկլիքան եկեղեցին օծման հանդէսը՝ նախագահութեամբ Ճիպրալթարի եպիսկոպոսին որ մասնաւորապէս Իզմիր ժամանած էր։ Ներկայ գտնուեր են տեղւոյն անգլիական ընդհանուր հիւպատոսը, Իզմիրի Հայոց Ս. Առաջնորդը, Նիկեայի Յունաց մետրապոլիտը եւ այլն։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը, առջի օրուընէ սկսեալ ,Սուլինայի մէջ տասը օրուան քարանթինա հաստատեց Հիճազի ծովեզերքին ժամանումներուն համար՝ Եանպուի եւ Մասուբէթ—իւլ—Համիտի մէջ—տեղը։ Մանկալիայի ու Քիւսթենճէի նաւահանգիստները գոց պիտի ըլլան այն ապրանքներուն համար, որոնք նշանակուած են Վիէննայի առողջապահական պայմանագրութեան մէջ։ Պաշտօնի ժամանումներուն համար սահմանուած քարանթինային տեղ ալ բժշկական քննութիւն հաստատուեցաւ Մանկալիայի ու Քիւսթենճէի նաւահանգիստներուն համար, որոնք պիտի բացուին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Պատւոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան աստիճանը տուաւ Ճանիկի կառավարիչ Համտի պէյի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ընդհանուր հիւպատոսը, երկուշաբթի, Ամերիկա պիտի ուղեւորի երկու ամսուան արձակուրդով։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, առջի օրը, այցելութիւն տուաւ Աւստրիոյ դեսպանին։

Պ. ՊԼԱՆ, Իզմիրի ֆրանսական նոր հիւպատոսը, Ապրիլի վերջերը (Ն. Տ.) Իզմիր պիտի ժամանէ։ Իզմիրի ֆրանսական գաղթականութիւնը նուէր մը պիտի տայ նախորդ հիւպատոս Պ. Կիլլուայի։

ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԷՐԻ եղբայրը, երէկ, Սէլանիկէն Կ. Պոլիս ժամանեց։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն աւստրական սենեակին նախագահ Պ. Բալլիմասոսլ անձնասպան եղեր է։ Վախճանեալը 20,000 ֆր.ի պարտք ունի եղեր. նաեւ ինքզինքը 10,000 ֆր.ի ապահովագրեր է Նիւ-Եորքի Ընկերութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐ բանակէն թնդանօթաձիգ սպայ մը յառաջիկայ շաբթու Քրէօզօ (Ֆրանսա) պիտի ղրկուի՝ պուլկար կառավարութեան կողմէ յանձնարարուած թնդանօթները ստանալու։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ Իզաք Ապոլէտ եւ որդիք տունը, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, որ մասնաճիւղեր ունի Գահիրէի, Աթէնքի, Գորֆուի եւ Միլանի մէջ, իր վճարումներուն համար պայմանաժամ ուզեր է։ Պարտքը մէկուկէս միլիոն ֆր. է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ բամպակի գինը բարձրացաւ։ Եգիպտացորենը քիչ մը ինկած է։

ԻԶՄԻՐԻ Բէմէր Ալթը թաղին մէջ, անցեալ օր, դեղարան մը այրեր է։ Դեղարանին պաշտօնեաներէն Հայ մը որ խանութին մէջ կը բնակէր, ծանրապէս վիրաւորուեր է՝ մարմնոյն զանազան մասերը այրելով։

—Իզմիրի պարսկական հիւպատոսարանին առաջին թարգման Պարտիզպանեան Վահան խան հրաժարեր է։

Պ. ՄԱՔՍԻՄՈՎ, որուն համար խօսուեցաւ թէ Սոֆիայի ռուսական ընդհանուր հիւպատոս պիտի կարգուի, պիտի շարունակէ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան առաջին թարգմանի պաշտօնը։

ԲԵՐԱՅԻ թաղապետութեան բժիշկ կարգուեցաւ Սինոպի բժիշկ Բէհճէթ պէյ։

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ.— Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Տանէվ, Բեղերադուերկի լրագիրներէն մէկին թղթակցին յայտարարեր է թէ սխալ է այն լուրը, որուն համաձայն ,Ֆերտինանտ իշխանը իբրեւ թէ մօտերս պիտի ամուսնանայ։

ՅՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Վիզանթիս լրագիրը կը գանգատի, ըսելով որ կրօնական զգացումները հետզհետէ կը պակսին յոյն հասարակութեան մէջ, մանաւանդ թէ սկսած են հանդէսներ եւ այլն կազմակերպել Մեծ Պահքի մէջ։

«ՄԱՐՄԱՐԱ» շոգենաւը որ յածանաւի վերածուած է, Քրուփի վեց թնդանօթներով զինուեցաւ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Գահիրէէն կը գրեն թէ Եգիպտոսի մէջ ժանտախտ ծագիլը ճիշդ տարի մը եղած է ապրիլ 7ին (Ն. Տ.)։ Այդ միջոցին 372 անձեր բռնուելով ատոնց 228ը մեռեր, 137ը առողջացեր են եւ եօթն ալ տակաւին կը դարմանուին։ Մահերու 206ը ստորին Եգիպտոսի մէջ պատահած են։ Գահիրէի մէջ դէպք ու մահ չեն պատահեր։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը ծանուցած ամէն կողմ թէ մաքսատանց մէջ միջնորդութիւն ու յանձնակատարութիւն ընողները պէտք է այն ատեն միայն ընդունիլ մաքսատանց մէջ, երբ անոնց ստորագրութիւնները վաւերացած են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Պ. Պարոժ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց Քիւսթենճէի շոգենաւով։

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԹՐԱՄՈՒԷՅ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը աւարտեց քննութիւնը այն ծրագրին,որով Նէմիլզադէ եւ Ընկերութիւնը մենաշնորհ խնդրած էր Իզմիրի կողմերը շոգեշարժ թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար։ Պատրաստուած պայմանագրութիւնը եւ այլն Բ. Դրան պիտի մատուցուի։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ վերատեսուչ Ջիհատ փաշա արձանագրութեանց տեսուչի օգնականին պաշտօն յանձնեց, հսկել որպէս զի գործերու վերաբերեալ թուղթերը սահմանուած օրէն աւելի չմնան գլխաւորներուն մէջ։ Հակառակ պարագային, պատասխանատու պաշտօնեաները պիտի յանդիմանուին ու պատժուին։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Կ. Պոլսոյ արմտիքի հրապարակին վրայ գիները անփոփոխ կը մնան։ Կարծր ցորենը օխան 31–36 փարայի կը ծախուի․ ատոր լաւ տեսակին համար խնդրանք կայ։ Անասնոց կերին յատուկ գարին ալ շատ կը փնտռուի․ իւրաքանչիւր քիլէն, Ռումէլիի տեսակի, կ'արժէ 12–12½ ղրուշ։ Անատոլուի տեսակին օխան ալ 25½–26 փարա է, Կ. Պոլիս յանձնելու պայմանով։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Շիրքէթի Խայրիէի 34 թիւ շոգենաւը, առջի իրիկունը, Գապաթաշի նաւամատոյցին մօտենալու պահուն ,զարնուեցաւ մակոյկի մը՝ որ 250 պարկ ալիւր բեռցած Սկիւտար կ'երթար։ Մակոյկը ընկղմեցաւ, բայց ալիւրները ու մակուկավարը ազատուեցան։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՐՔԵՐԸ, մտքի եւ մարմնի չափազանց յոգնութիւնները, զեղծումներն ու քնատութիւնները ոյժէ կը ձգեն մարդը, մարմինը կը տկարացնեն, ջիղերը կը թուլցնեն ու անժամանակ ծերութեան կը մատնեն նոյն իսկ երիտասարդներն ու չափահասները։ Արիւնը ջիղերը, ոսկորներն ու կազմուածքը զօրացնելու եւ վաստուժութեան ու տկարութեան առաջքը առնելու համար անհրաժեշտ է գործածել Օվօ-Լէսիթին Պիլլօն նորագիւտ դեղը, որ ամէն մեծ դեղարանները կը գտնուի։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան եւ դէմքը կը տձեւացնէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, եւ առանց առողջութեան ինչ է կեանքը։— Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ամենուն դիմել Տօքթ. Պասիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել ինկած եւ անպէտ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եւ այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տօքթ. Պասիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն՝ ետքը միայն պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը.Ե.) մինչեւ իրիկուն 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

Ազգային Լուրեր

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱՀԻՐԷ, 20 Մարտ

Սէրքլ արթիսթիքի տօնասրահին մէջ, այս օրերս տեղի ունեցաւ բացումը Նկարահանդէսին զոր Տիար Վարդան Մախոխեան իր բազմաթիւ համակրողներուն խնդրանքին վրայ՝ կազմակերպած է։ Երիտասարդ նկարիչը, եղբայր բազմահմուտ եւ համբաւաւոր բժիշկ Տօքթ. Մախոխեանի, երկու ամիս առաջ Գահիրէ եկած էր՝ արեւաշողի եւ անապատի տեսարանները նօթագրելու համար։ Իր ցուցադրած 81 կտոր իւղաներկ նկարները, մեծ մասամբ էքիւտներ, ընդհանրապէս յաջող գործեր են եւ յայտնապէս ցոյց կու տան իր դիտողի ու արտայայտողի հազուագիւտ տաղանդը։ Նոր դպրոցի աշակերտ, Տիար Մախոխեան այնքան ծովանկարիչ է որքան դաշտանկարիչ․ բայց անհամեմատօրէն կը սիրէ ալիքն ու ժայռը, եւ ատոր հակադրութեամբ՝ լուսնի լոյսը եւ ձիւնը, ինչ որ կը կազմէ իր ճաշակին տարօրինակութիւնը։ Անհնար է իւրաքանչիւրին վրայ դատաստան մը յայտնել․ աւելի ձեռնհասներու քննադատութեան գործն է ատ։ Բայց մարդ իսկոյն կը յափշտակուի շատ մը նկարներու ցայտուն իրականութենէն, որոնց մէջէն առանց կարգի կարելի է յիշել Ձմրան իրիկուն մը, Ծովահեններու բոյնը, Լուսնի լոյսով լուացուող կիները, Սողոմոնի մասուրը, Ալիքը, Տաք օրուան մը վերջը, Տեսիլք, Հանդարտ գիշեր, Լուսնի ցոլք ծովուն վրայ, Վանքի մը մը փլատակներ, Թանսուօրթի չալագբր, Մրրկայոյզ ծով եւն։ Գահիրէի մէջ նորութեան եւ մասնաւոր հրապոյրը ունին այդ նկարները, անոնց համար որ եւրոպական մեծ նկարահանդէսները չեն տեսած, իրենց ոճին եւ ուժին տեսակէտով՝ որ հեռի է դասական ըլլալէ։ Այս Ցուցահանդէսին գտած փայլուն յաջողութիւնը բնաւ զարմանալի չէ, երբ մտքի առջեւ բերենք որ Տիար Վարդան Մախոխեան արդէն գնահատուած է Պերլինի մէջ եւ իր նկարներուն մեծ մասը գոհացուցիչ պայմաններով վաճառած է Գերմանիոյ մէջ։ Մեր խնդակցութիւնները համակրելի արուեստագէտին՝ որ նկարչի տաղանդին կը միացնէ նաեւ Ջութակահարի համբաւը։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿ

Ինչպէս արդէն գրած էինք, Ս. Երզնկեանի մահուան առթիւ, Ս. Հայրապետը հանգուցեալին այրիին մխիթարական կոնդակ մը գրած էր։ Ահաւասիկ այդ կոնդակին պատճէնը.—

Մկրտիչ ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի եւ անհասանելի կամօքն Աստուծոյ եպիսկոպոսապետ եւ կաթողիկոս ամենայն Հայոց, ծայրագոյն Պատրիարք։ Բարեպաշտուհի Տիկին Սրբուհեաց Երզնկեան, հարազատ դստեր Մայր Աթոռոյ, Հայրապետական օրհնութիւն։

Խորապէս զգացեալ ընդ մահ պատուական ամուսնոյ ձերոյ եւ յարգելի բարեկամին մերոյ ի Տէր հանգուցեալ Աղեքսանդրի Երզնկեանց, այսու հայրապետական կոնդակաւ մերով յայտնեմք ձերում բարեպաշտութեան զցաւակցութիւն մեր։ Օրհնեալ է կամք Նախախնամողին, որ անօրինէ զամենայն ըստ բարի կամաց իւրոց եւ մեք մահկանացուքս իբրեւ խոնարհ հպատակք եւ ստեղծուածք ամենազօր ձեռաց նորին, պարտաւոր եմք օրհնել զկամս բարձրելոյն եւ յամենայն դառն եւ յանդառնալի կորուստ մեր ասել ըստ Ոսկեբերանին. «Փառք քեզ Աստուած փառք քեզ ,յաղագս ամենայնի Տէր ,փառք քեզ»։ Մահ հանգուցելոյն երջանիկ էր, եւ նա մեռաւ անմահ յերկրի աստ, եւ ի յերկինս ունի նոյնպէս անմահ կեալ եւ ի յաւիտենականն ընդունիլ զվարձս հատուցման անճառ յիշատակութեան, քանզի գիտեմք հաւատարիմ, եթէ նա էր քրիստոնեայ ջերմեռանդ եւ հաւատացեալ Խաչի եւ Յարութեան Քրիստոսի։ Եւ մեք օրհնելով զյիշատակ հանգուցելոյն, մաղթեմք ի Հօրէ Ամենակալէ հանգուցանել ի լոյս երեսաց աստուածութեան իւրոյ զհոգի հանգուցելոյն յարքայութեան իւրում։ Եւ Ձեզ, այրի ամուսնոյդ, որդւոցդ եւ քերց հանգուցելոյն, մաղթեմք զերկնաւոր մխիթարութիւն Ամենասուրբ Հոգւոյն Աստուծոյ ի կեալ միշտ խաղաղութեամբ եւ անդորր կենօք յաջողակս աստ բարեպաշտ կենցաղավարութեամբ։

Ցնծասցէ հանգուցեալ Աղեքսանդրի Երզնկեանց օրհնեալ լիցի եւ դուք միանգամայն ողջ լերուք, ամէն։

ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
Տփղիս, ի 2 Մարտի, 1902 ամի

Խառն ժողովը, իր երէկի նիստին մէջ, ատ որոշումները տուաւ, որոնց մէկ մասը հաղորդած էինք երէկուան թուով.— Սկիւտարի Գաւառական ժողովը ըստ հրահանգի Կեդր. Վարչութեան, Առաջնորդի ընտրութիւն կատարած եւ Վիճակին Խառն ժողովը ուղարկած էր տեղեկագիրը, որմէ կը յայտնուէր թէ առաջն. Տեղապահ Փառէն Վ. Առաջնորդ ընտրուած էր։ Իսկ Փառէն Վ. ինչ ինչ պատճառներ մէջ բերելով հրաժարական գրած էր։ Ժողովը տեղեկագիրը քննելով տեսաւ ընտրութեան օրինաւորութիւնը եւ հաստատեց, ինչպէս նաեւ անընդունելի դատեց Նորընտիր Առաջնորդին հրաժարականը, նկատելով որ իր մէջ բերած պատճառները կրնային բարձուիլ։— Մուշի Գաւառական Վարչութիւնը հրահանգ խնդրած էր՝ իր յաջորդին, ինչպէս նաեւ առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու։ Խառն ժողովը որոշեց հրահանգ տալ, նախապէս Գաւառական Վարչութեան Կրօնական եւ Քաղաքական Ժողովները ընտրել եւ անկէ ետքը վերապահել առաջնորդական ընտրութեան հրահանգը։—Ուսուցիչներու կեանքի ապահովագրութեան խնդրոյն նկատմամբ Ուսումնական Խորհուրդին մէկ յայտագիրն ուշադրութեան առնուելով, այդ յայտագրին նախաքննութիւնը անդամներէն Եուսուֆեան Տիգրան էֆ.ին յանձնուեցաւ։— Բղլի Գաւառական Վարչութեան մէկ յայտագրին վրայ, որոշուեցաւ յանձնարարել Կարնոյ Առաջնորդին, որպէս զի վարդապետ մը ղրկէ հոն ,ժողովները կազմակերպելու համար, եւ անկէ ետքը հրահանգ տալու Առաջնորդի ընտրութեան։— Բաղէշի նորընտիր Առաջնորդ Վահան Վ. Ցակարեան Խառն ժողովին ներկայանալով բացատրութիւններ տուաւ իր հրաժարման պատճառներուն վրայ։ Ժողովը համոզում գոյացուց թէ կարելի չպիտի ըլլայ իր պաշտօնավարութիւնն ի Բաղէշ, ընդունեց հրաժարականը եւ որոշեց անոր պաշտօն յանձնել Պուլկարիա երթալու, եւ կատարելու տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդներու եւ ապա Առաջնորդին ընտրութիւնը։— Արաբկիրի Առաջնորդ Մուշեղ Վ.ի չորս տարուան պաշտօնավարութեան տեղեկագիրը գրած էր։ Ժողովը [illegible] Սրբազանի յանձնեց այդ տեղեկագիրը, ի նախաքննութիւն։— Բաբերդի Գաւառական Ժողովոյ ընտրութիւնը կատարուած եւ տեղեկագրուած էր։ Ժողովը նկատելով որ ընտրական գործողութիւնները տեղի չէին ունեցած համաձայն օրինաց, որոշեց որ նորէն ընտրութիւն կատարուի եւ տեղեկագրուի։

—Ուսումնական Խորհուրդը երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ատենապետութեամբ Գուրգէն Ցակոր էֆ.ի եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ Միքայէլ էֆ. Աչձեան գրով մը Խորհրդոյ ներկայացուցած էր միջին դասընթացքի աւանդելու համար իր պատրաստած Օսմ. Պատմութեան գրքին տպագիր մէկ օրինակը, եւ խնդրած էր վերստին տպագրութեան առթիւ վաւերացնել զայն իբր դասագիրք գործածուելու համար ազգ. վարժարանաց մէջ։ Խորհուրդը ըստ խնդրանքին որոշեց ի գործ դնել այդ մասին պէտք եղածը։— Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ դաշնակի եւ ձայնական երաժշտութեան ուսուցիչ Ասատուր էֆ. Խօրասանեանի մէկ գրութիւնը, եւ գնահատելով անոր երեսուն տարուան ծառայութիւնը ազգ. վարժարաններու մէջ, որոշեց հետեւելով ուսուցչական ընտրելոց հրահանգին 25րդ յօդուածին տրամադրութեանց ,մնայուն ուսուցչութեան վկայական տալ յիշեալ էֆ.ին, նոյն ճիւղերուն համար։—Վարժարանաց տեսչութեանց ոմանց կողմէ ղրկուած գրերէն Խորհուրդը հասու ըլլալով որ նախորդ շրջաններու մէջ քննութիւն անցուցած կրթական պաշտօնեաներէն ոմանք դեռ ստացած չեն իրենց կանոնական վկայականները, որոշեց յանձնարարել որ փութան կանոնական պայմանները լրացնել եւ ստանալ իրենց վկայականը։— Ամասիոյ ազգ. վարժարանի ուսուցիչներէն միոյն համար վկայական մը խնդրուած էր, վկայելով անոր բարեհամբաւութեան մասին։ Ըստ ուսումնական կանոնագրին 31րդ յօդուածին համաձայն ,ուսուցչութեան ընտրելիք պարտին քննութիւն անցնել եւ 34րդ յօդուածին համաձայն գաւառաց ուսուցչական ընտրելիները պարտին այդ քննութիւնը անցունել տեղւոյն Ուսումն. Խորհուրդին առջեւ, եւ Ամասիոյ Վիճակն ունէր օրինաւորապէս կազմուած Ուսումնական Խորհուրդ մը, որոշեց որ նոյն խնդրարկուն ներկայանայ Ամասիոյ Ուսումնական Խորհուրդին եւ հոն կանոնական քննութիւնը անցնէ, եւ ղրկուելիք քննութեան տեղեկագրին վրայ անօրինուի պէտք ու պատշաճը։ Զբաղեցաւ նոյնպէս ուսուցչաց ոմանց վկայականի եւն. խնդիրներով,

—Վեր. Ս. Կ. Աստուրեանի յուղարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարուի ժամը 8ին (Ղ. Թ.) Ֆէրիգիւղի Աւետարանական Հայոց մատրան մէջ, եւ ոչ թէ Գօյաճըղ, ինչպէս երէկ գրուած էր։

—Իզմիրի մէջ տեղի ունեցեր է անգլիական սահարի մը բացման հանդէսը, որուն ներկայ գտնուեր է նաեւ Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս։

—Կրօնական ժողովի վերջին նիստին մէջ կարդացուեցաւ Սամսոնի Առաջնորդին եւ Կրօնական ժողովին կողմէ հասած գիր մը, որով մէկ տարի առաջ պսակուած անձի մը ամուսնական անընդունակութիւնը օրինական քննութեամբ հաստատուած ըլլալը հաղորդելով՝ անօրինութիւն կը խնդրէր։ Ժողովը աչքէ անցընելէ յետոյ այդ մասին ղրկուած վկայագրերը, չնկատելով հանդերձ կատարուած սխալը եւ պատճառած կէտը, վերստին ամուսնանալու, օժիտն ալ իրեն մնալու պայմանով։

—Տնտեսական Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ եւ զբաղեցաւ հետեւեալներով։— 1. Բերայի եւ Ղալաթիոյ այրի ու կարօտ երիցունհեաց վարձքի խնդիրը ուշադրութեան առաւ, եւ այս մասին Բերայի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ ուղղուած տեղեկագրին պարունակութեանը հասու ըլլալէ ետքը, կարեւորը անօրինելու եւ որոշեց ըստ այնմ պատասխանել Ղալաթիոյ Խնամակալութեան։— 2. Ուշադրութեան առաւ Մուշի Պատր. Փոխանորդին մէկ գիրը, որ կը վերաբերէր Ս. Կարապետի վանուց՝ Վէզիր խանի մէջ ունեցած երկու սենեակներու խնդրոյն, զոր յանձնեց Խորհրդոյ քարտուղարութեան, տեղական քննութեամբ մը սենեակներու վիճակը, վարձուց եւ այլ պարագաները ստուգելով արդիւնքը յայտնագրելու համար Խորհուրդին, ի պէտս ու պատշաճ անօրինութեան։— 3. Թոփգաբուի Թաղ. Խորհրդի մէկ գիրին վրայ, որ կը վերաբերէր Պալաթի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն մասունքէն ունեցած կտակային պահանջքին, որոշեց այս մասին բացատրութիւն ուզել Պալաթի Թաղ. Խորհուրդէն։— 4. Ուշադրութեան առաւ Օրթագիւղի Թաղ. Խորհրդի եւ քահանայից կողմէ ուղղուած գիրերը՝ որոնք կը վերաբերին կալուածներու խնդրին, եւ այս մասին որոշեց իր տեսութիւնները ներկայել Թ. Պատրիարք Հօր։— Զբաղեցաւ նաեւ հաշուական, կտակային եւ այլ խնդիրներով։

ՄՈՒՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ

ՄՈՒՇ, 15 Մարտ

Մանազկերտէն ծանրապէս կը գանգատին՝ Պօղոս անուն քահանայի մը կատարած կարգ մը ապօրէն եւ եկեղեցական օրինաց դրութեան հակառակ պսակադրութեանց նկատմամբ, որ գայթակղութիւն պատճառած է տեղւոյն բարեպաշտ ու միամիտ ազգայիններուն։ Կը բողոքուի թէ այս շնորհանակը, որ հերու, Մեծ-Պահքին, ապօրէն պսակ մը ըրեր է, ուրիշ մըն ալ տարուանս Ծննդեան տօնին, կը շարունակէ իր շահատակութիւնները՝ բռնի կին մը պսակելով, եւ ուրիշ մերձաւոր պսակներ ձեւացնելով։ Հերու ալ ծանր բողոքներ եղած էին այս տէրտէրին դէմ, որուն դատապարտելի արարքները լսած ըլլալով նաեւ Մշոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Խորէն վարդապետը, հրաւիրած է զայն բացատրութիւններ տալու։ Տեսնենք ինչ պիտի ընէ տէրտէրը։ Թէպէտ երկիւղ չպատասխանէ, յուսալով որ ժամանակ մը յետոյ կը մոռցուին իր արարքները եւ ինքն ալ կը խուսափի պատասխանատուութենէ։

Ասկէ ոչ նուազ դատապարտելի ընթացքի մէջ գտնուած է Պուլանըխի Թէղուտ գիւղի Խորէն անուն քահանան, որ շատ ծանօթ է իր անպարկեշտ ընթացքով։ Բաւական միջոցէ ի վեր Առաջնորդարանը ջանացեր գտնուած է այս տէրտէրին արժանաւոր պատիժ մը տալ, դէմ եւ կեցնելու իր անտանելի ընթացքին, ինչ օգուտ որ Խորէն քահանան աշտոր անոր խնդալով յաջողած է զերծ մնալ եկեղեցական պատիժներէ եւ շարունակել իր արարքը։ Երբ վերջերս Տ. Խորէն վարդապետ ալ Պուլանըխի Առաջնորդական Փոխանորդին միջոցաւ պատուիրեց որ Տ. Խորէն քահանան Առաջնորդարան ղրկուի բացատրութիւններ տալու՝ տուն նստող մը պահած ըլլալուն համար։ Փոխանորդին հրամանդրութիւն յայտնելով Պատր. Փոխանորդ Հօր որոշումը յարգելու, տէրտէրը սպառնացեր է կրօնափոխ ըլլալ, քահանայութենէ ձգել, եթէ իրեն վրայ չխնային, ինչպէս կ'իմացուի Պուլանըխէն հասած տեղեկութիւններէ։

Ս. Աղբերիկի վանահայրական Փոխանորդը, որ վանքին սովորական պտուղները հաւաքելու համար Մանազկերտի գաւառը գացած էր, եւ ուրկէ հրաժարական գրած էր Առաջնորդարան՝ իր փոխանորդութեան պաշտօնէն, որ մերժուած էր, այս անգամ վերադառնալով իր վանքը գացած է։ Չենք գիտեր թէ արդեօք եղա՞ծ է թէ ոչ, միայն կը փափագէինք, որ այս աղքատիկ մենաստանի հասոյթները խղճմտութեամբ մատակարարուէին, զէթ նորանոր պարտքեր չաւելցնելու արդէն եղածներուն վրայ, որոնց վճարման համար բնաւ կանոնաւոր ձեռնարկութիւն մը չէ եղած, պարտքեր, որ թէ՛ այժմ եւ թէ հետզհետէ մեծ վնասաց մէջ են վանական կալուածներուն։

Մշոյ Ս. Յովհաննու վանքը իր կարեւորագոյն թեմն ունի Տիարպէքիրի կուսակալութեան մէջ։ Սլիվան (Մաֆարգին), Լճէ, Հազրէ եւ Պէջրի գաւառակները շատ հին ժամանակներէ ի վեր հաւատարապէս կապուած են այս մենաստանին, որուն կը նուիրեն տարուէ տարի իրենց աւանդական պտուղները։ Շատ բարեպաշտ ժողովուրդ մը կը բնակի այս թեմերու մէջ, որոնց մեծագոյն մասը քրդախօս են։ Ս. Յովհաննու Միաբանութիւնը շատ պարտական է այս միամիտ եւ աստուածասէր ժողովուրդին, որոնց մէջ՝ ամէն տարի կը շրջագայի իրենց նուիրակը։ Լաւ կ'ըլլար որ նուիրակ-վարդապետները ջանադիր ըլլային հոգեւորապէս ու բարոյապէս օգտակար հանդիսանալով՝ մխիթարել զանոնք՝ պատշաճ փոխարինութիւն մը ընելով անոնց սրտագին նուիրատուութեանց։

Ասիկա պիտի ըլլար ամէնէն զօրաւոր ազդակը՝ այդ արդիւնաւոր թեմը բարոյապէս վանքին փարած պահելու։ Բարոյական փոխարինութիւն մը՝ ժողովուրդին ալ արդար իրաւունքն է։ Այս տարի նուիրակութեան պաշտօնը յանձնուեցաւ քահանայի մը, որ արդէն ուղեւորած է այն կողմը։

Քաղաքիս աղջկանց որբանոցի սանուհիներէն երկուքը՝ ամսոյս մէջ՝ հետզհետէ իրենց մահկանացուն կնքեցին՝ տիփուսէն։ Հանգուցեալները թաղուեցան Մարիէ Թաղի գերեզմանատունը, ուր արդէն կը հանգչէին իրենց մէկ երկու ընկերուհիներն ալ։

ՄԱՍԻՍ Գրական Շաբաթաթերթի այսօրուան թիւին բովանդակութիւնն է.— Երեւոյթներ (Խմբագրական) Տ. Ա.։ — Նախանձի զոհը (Հէքեաթ) ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ։ — Շաբբուան կեանքը. ՄԻԲԷԼԼԱ.— Բանաստեղծ ու դեղագործ. Գ. Կ. Ո։ — Գերման գրականութիւն. Ներհոս (Վէպ) ՊԱՈՒԼ ՀԷՅԶԷ։ — Պզտիկ խաղ (Բանաստեղծութիւն) ՎԱՐԴԳԻՍ։ — Գիտական պատառիկներ. Վ. Ա. Գ.։— Ցուցատախտակ։

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Աղքատախնամս ներկայիւս կը ծանուցանէ թէ հիւանդապահներու պատրաստութեան համար դարմանատանս մէջ հաստատուած դասընթացքի նորոգ շրջանը Ս. Զատկի տօնական օրերէն վերջ սկսիլ որոշուած ըլլալով, սոյն նոր շրջանին հետեւիլ փափաքող տիկնայք եւ օրիորդք պարտին դիմել Աղքատախնամիս գրասենեակը, ուր իրենց անունը կրնան արձանագրել տալ, ամէն օր, առաւօտէն սկսեալ մինչեւ կէս օր, բաց ի կիրակիէ։

Ի դիմաց Աղքատախնամի
Վ. Ատենադպիր — Ատենապետ
ՏՈՔԹ. Տ. ՔԱԲԱՄԱՃԻ — ՏՈՔԹ Տ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼԸ)

ՎԻԷՆՆԱ, 11 ապրիլ.—Թօն Պիւլով կոմս Պէրլին ուղեւորեցաւ։

ՔԻՒՐԹՍԹՈՐԲ.—Շթայն, Տէվէթ ու Տըլարէի ապրիլ 9ին հոս հասան՝ հաշտութեան բանակցութեանց մասնակցելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լէոփոլտ թագաւորը վաղը պիտի վերադառնայ։

—Նախարարաց Խորհուրդը վաղուան համար հրաւիրուեցաւ։

ԹԱՆՃԷՐ.—Ռուսական ու ֆրանսական մարտանաւերը, այս առտու, մեկնեցան՝ ռուսականները՝ Քատիքս եւ ֆրանսականները ալ Թուլոն։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— (Պաշտօնական). — Սխալ է այն լուրը թէ Կրիմ գնդապետը մահուան դատապարտուած, բայց Ռուսիոյ կայսրը անոր պատիժը մշտնջենական բանտարկութեան փոխած ըլլայ։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.—Ապրիլ 1էն 10, Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւերու թիւն է 125։ Այդ տասը օրուան հասոյթն է 3,470,000 ֆրանք։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 11 ապրիլ.— Գերմանիոյ Նախարարապետ ֆօն Պիւլով կոմս Պէրլին ուղեւորեցաւ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց Նախարար Կոլուխովսքի կոմսին եւ Վիէննայի իտալական դեսպան Նիկրա կոմսին հետ երկար խորհրդակցութիւններ կատարելէ ետքը։

ՉԷԹԻՆԷ.— Միրքօ իշխանին ամուսնութիւնը յուլիս 12ին պիտի կատարուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ, այսօր, պատերազմական նախարար Պ. Բրոտրիք, հարցումի մը պատասխանելով, ըսաւ թէ Փրէթորիայի խորհրդակցութեանց միջոցին զինադադար տեղի պիտի չունենայ։

— Անգլիոյ Նախարարաց Խորհուրդը վաղուան համար նորէն հրաւիրուած է արտակարգաբար։

—Բրեթորիայէն կը հեռագրեն թէ պոէր պետերը սկսած են խորհրդակցիլ հաշտութեան պայմաններուն վրայ։

—Լոնտոնի Սակարանին մէջ տպաւորութիւնները լաւ էին՝ հաշտութեան բանակցութիւններուն համար։ Թէ՛ հարաւային Ափրիկէի հանքային արժէթուղթերը եւ թէ անգլիական քոնսոլիտին զգալի կերպով բարձրացած է։

—Բէրլինէն կը հեռագրեն թէ Փրէթորիայի մէջ կատարուած բանակցութիւնները մօտերս նպաստաւոր ելք մը պիտի ունենան։

ՓԱՐԻԶ.—Կը ծանուցուի թէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ իրաւարար կարգուած է Իտալիոյ եւ Զալիերիոյ վէճին համար։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Երկուշաբթի՝ օրուընէ սկսեալ Սակարանը ժամը 3½ին բացուելով իրիկունը 11ին պիտի գոցուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	27	34½
Ամէնէն բարձր գին	»	27	36
Ամէնէն վար գին	»	27	32½
Ռումէլիի Երկաթուղի զոգ.	Ֆր.	111	—
Ամէնէն բարձր գին	»	111	25
Ամէնէն վար գին	»	110	62

ԲԱՑՈՒՄ 30 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Բ Կ.	27	36
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	111	12
Շիրքէթի Խայրիէ		25	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		11	10
Օսմ. Պանքա		—	—
Թէլէս ժէնէրալ Օթմ.		6	10
Սօս. Օթմ. Շանտ է Վալէօռ		6	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	55
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	80
» ժուիսանս		1	55
» պարտաթուղթ		482	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		470	—
Թրանսվալ		156	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ Էմբէրիօլ	»	20	—
Բրիլիկ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէճիտիէ	»	100	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	58

ԱՃՈՒՐԴՈՎ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Հազար հարիւր տասը քառակուսի կանգուն գետին մը, Շիշլիի մէջ, երկու ճակատով, Անճէա Պէյ փողոցին եւ Հաճի Մասսուր փողոցին վրայ, Նարլեան դպրոցին մօտ, աճուրդով պիտի ծախուի։ Աճուրդը երեք անգամ պիտի կատարուի, կիրակի՝ 13 ապրիլ (Ն. Տ.) ուրբաթ՝ 18 ապրիլ եւ կիրակի 20 ապրիլ, որ վերջինը պիտի ըլլայ ու գետինը պիտի ծախուի ամէնէն աւելի գին տուողին, որ փոխարժէքին հարիւրին տասը իբրեւ առհաւատչեայ պիտի վճարէ, իսկ մնացած արժէքը՝ փոխանցման միջոցին։ Աճուրդները վերոյիշեալ օրերը պիտի կատարուին Շիշլիի մեծ փողոցը, թիւ 10 տունը եւրոպական ժամ 2էն 4։ Այդ գետինը տեսնելու համար դիմել մասնաւորապէս Եանի Վասիլիադիսի, Շիշլի Անճէա Պէյ փողոց Սոֆեանոյ խանին տակ, իսկ աւելի տեղեկութիւն առնելու համար ստորագրողին՝ Ղալաթիա, Բէրչէմպէ Բազար, Չէշմէ փողոց թիւ 10։

813 Է. ՏԸ [illegible]
Գոմիսէր-Բրիզէօր
Կ. Պոլիս, 8 ապրիլ 1902 3—5

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բէրա, 396
Տեսնել 4րդ երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթինտէն

Աչըգ մուխապէրէ վարագալար իչուն լիւզումը օլան 694 թօփ ընկլէ ընկլիլի գարթօն քեաղըտընըն պէհէր թապագասը 55 սանթիմ արզ վէ 75 սանթիմ թուլընտա օլմագ վէ 1000 թապագասը աղըրլըղ 90 քիլօ կէլմէք վէ պէհէր թօփը 144 թապագա օլմագ իւզրէ մինագասասա վազ օլունուպ պիր գաչ աէֆալար իլան գըլընմըշ վէ ֆիյաթը հատտը լայըգընտա կէօրիւլմէմիշ հալտէ կէլէճէք չէհրը նիսանըն 8ինճի բազար իրթէսի կիւնի իհալէյի էվվէլիէ վէ ֆէրասը սալը կիւնի 100տէ 5 թէմինաթ գաթըլէ իլէ իհալէյի գաթիէսինին իճրասը մուգառրէր պուլունմըշ օլմաղլէ իթաըրնա թալիպ օլանլարըն նումունէ վէ չէրայիթնամէյի կէօրմէք վէ տահա զիեատէ թաֆսիլաթ ալմագ սնա կէօրէ մինագասասա կիրիշմէք իչուն էվէլ էմիրտէ 100տէ 10 հիսապը իլէ թէմինաթը նագտիէ վէ եախուտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ օտասը իլէ մուգավէլաթ մուհարրէրլիկինտէն մուսատտագ քէֆալէթը գավիէլէրինի համիլէն ճումատան մատա պէհէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի մէճլիսը խարէճինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 28 մարտ սէնէ 1318 812

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ին
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք
Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք.—Առաւելեան պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնտէլէմ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԹԻ ԿՐԵՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին
162, 924, 140 ֆրանք
Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և այլն 31 դեկտեմբեր 1898ին
29, 765, 473 ֆրանք
Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, ևն.
362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարւոյն մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն տրուի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա. Մէյմէնէթլի խան։

Կաթիլներու մէջ ամփոփուած
ՊՐԱՎԷԻ ԵՐԿԱԹ
FER BRAVAIS
Ամենէն ազդեցիկ դեղն է

Անարիւնութիւնը, դեղնութիւնն ու տժգունութիւնը բուժելու։ Ոչ անախորժ համ ունի եւ ոչ ալ հոտ. աշխարհի բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն Ֆէր Պրավէն։

Պնդութիւն չի տար։ Ակռաները չի սեւցըներ։ Կարճ ժամանակի մէջ կուտայ Առողջութիւն, Կայտառութիւն, Ոյժ եւ Գեղեցկութիւն։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի թէ կաթիլի եւ թէ դեղահատի ձեւով ամէն դեղարաններու, մթերանոցներու մէջ։

Մթերանոց, Թիւ 130, Լաֆանէճ փողոց, Բարիզ

BULGARIA
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԿ.

Հաստատուած Ռուսճուք
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
6,000,000 Ֆրանք

Ապահովագրութիւն կարասիներու, կալուածներու, ապրանքներու եւայլն, Կ. Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ, ազատ պայմաններով և նպաստաւոր սակագիններով։

Մասնաւոր ապահովագրութիւն ջաղացքներու և ճարտարագործներու համար։

Կեանքի և տղոց համար դրամագլուխ պատրաստելու ապահովագրութիւն։

Վնասուց անմիջական ու առատաձեռն հատուցում։

Ընդհանուր գործակալութիւն, Կ. Պոլիս, Վոյվոտա փողոց, Գալաֆեան խան։

Լիազօր վարիչ Ընդհ. Գործակալ
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Ժ. Պ. ՔԱՋԱՐԼԹՕ
Ընկերութեան դրամատունը Գրէտի Լ'օնէ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏՈՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Եանըխ զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուրճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, Նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !!։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS
Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ
ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է ճշմարիտ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները երբ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որ ծնողութենէ կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆԸ անվնաս կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդը յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական միջոցով պատրաստուած դեղը գնել, սպառած տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները. Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի Եէնի Ճամիի քովը Թէագըմ պէյի. Սուլթան Համամ Մէջիտի, Լի օս, Պօն-Էյինօ դեղի մթերանոցներն ու Պանկ Գարու Բիւչիւքեան դեղարանը։

897 24—52

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4341
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Բաբա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօրտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ։

ՆԻՈՒ-ՀՈՄ NEW HOME
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՆՓՈԽԱՐԻՆԵԼԻ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

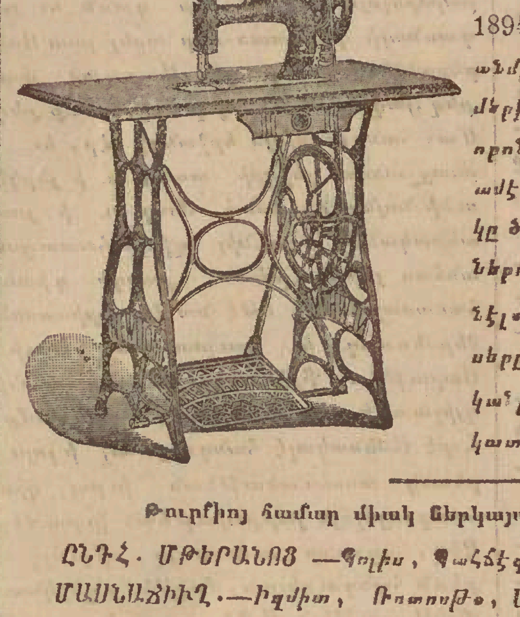

Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին ու 1894ի Անվերսի արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի յաջողութիւն մը գտած են ամերիկեան Նիու-Հոմ կարի մեքենաները. որոնք թեթեւ, տոկուն ու արագ ըլլալուն, ամէն տան համար անհրաժեշտ են։ Նաեւ կը ծախուին ընտանիքներու և արհեստանոցներու համար պէտք եղած գուլպայի և ֆանէլայի ձեռքով ու ոտքով մեքենաներ։ Դասերը ու նորոգութիւնները ձրի են։ Թէ՛ կանխիկ և թէ ապառիկ վաճառումներ կը կատարուին, մասնակի վճարումներով։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ ԱՄԱՏԷՕ ՍԱԼՎԱԹՈՐ
ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ —Պոլիս, Պահճէգափու, Համիտիյէ Ճատտէսի թիւ 7
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.—Իզմիր, Պրուսա, Աֆիոն-Գարահիսար, Սիլիվրի ևլն. 578

LE PHENIX AUTRICHIEN
ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ
ԿԱՑՍ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ	ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար	Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 31,008,000 ֆր.	Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 17,000,000 ֆր.

Սոյն Ընկերութիւնը յաւագոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնքեր կարասիք ու ապրանքներ, թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներուն մէջ։ Ընկերութեան դրամատունն է Գրէտի Լիոնէ, Գրասենեակ, Պոլիս, Հանօբուլօ խան, թիւ 53—56։

Լիազօր Ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ
745

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի. Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէբթէ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաբֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէբօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իկօ	2364	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օթիլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքուաթօ	487
Գալիքսօ	1337	Էրազօ	1841	Քլէօս	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Morillo շոգենաւը, նաւապետ Թօքսհօլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղղուած է։

Ityro շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Horatio շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է, և ամսոյս 16ին հոս կը սպասուի։

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24 Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

COMP RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք
Գշ. 2/15 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ. 3/16 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բոր-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 4/17 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ. 4/17 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 5/18 Օտեսա ժամը 1ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ապրիլ 14ին Մենկրէլի, Անատօլիքէն։
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 15ին Մենկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։ Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Էֆթարփին վրայ։
516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Եէտիքիրն	3500
Քէստրիան	10500	Արքէուն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալէքրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասդոնիան	8000	Ալզաշիրն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէօպիան	2000
Ֆալէրիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
մաքսատան հին տեղը։
600

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 12 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

ՆԱՄԱԿ Գ.

Միանգամ այս բացառութիւնն ընելէ յետոյ, սիրելի բարեկամ, բարոյական յատկութեան մը աստիճանին կը բարձրացնեմ ճաշակը։ Այն գիտնական ու խելացի մարդերը՝ որոնք ճաշակէ զուրկ են, իրենց օժիքը կ'ազատեն ուրիշ միջոցով մը, որ է գրականութեան, գիտութիւններու կամ երաժշտութեան մասնայատուկ սէրը։

Բնաւ հակամէտ չեն խնամատարութիւններու և փափկանկատութիւններու մասին, բայց իրենց պաշտած բաներէն տարբեր ո՛չ մէկ բան կրնայ խոտորեցնել կամ շրջել անոնց միտքը։ Անոնց երջանկութիւնը կը կայանայ մտասոյզ ըլլալու մէջ։ Բոլորովին անմեղ նշաններով կը յայտնուի թէ անոնք զուրկ են ճաշակէ, անոնց ո՛չ եղունգները կտրուած են, ոչ ալ մազերը սափրուած, և սուրճի բիծերով զարդարուած է անոնց չալիկը։ Անոնց արդուզարդն ալ թերի մասեր ունի, փողկապին հանգոյցը դուրս ուրեք իր տեղն է, կոճակները սխալ լամբակի մէջ կոճկուած են, մուճակներուն կրունկները ձեւէ վիճակ մը առած են, իսկ գլխարկը խողանակուած չէ միշտ։ Ասոնք այնպիսի՝ թեթեւ պակասութիւններ են՝ որոնց համար չարժեր իսկ ներում խնդրել ու ստանալ։ Այսպիսիներու հետ ընկերակցութիւնն ունի միշտ իր հրապոյրները, ու խօսակցութիւնը կը մնայ շահեկան ու օգտաւէտ։ Անոնց թերութիւններն ու տարազի անհոգութիւնները ներելի են յօժարակամ, այսպիսի պարագայի մէջ, ի հաշիւ մտամոլորութեան։

Կը տեսնէք, սիրելի բարեկամ, թէ ճաշակը՝ ըստ իս՝ կը չափէ մեծ թէ փոքր բաները։ Մեր հոգւոյն վրայ իրական ազդեցութիւն մը գործելով հանդերձ, կարգ ու սարքի եւ տարազի մէջ ալ մեծ բաժին մը ունի։ Ն'իշխէ միանգամայն մեր վարմունքին ու մեր բնաձեւին (manière d'être)։ Ճաշակը ներդաշնակութիւն կը պահանջէ։ Ճաշակի տէր եղող մարդն ուտէ՝ թէ հագուի, խօսի՝ թէ գրէ, ամէն բան ուղիղ կերպով կ'ընէ։

Իցի՜ւ թէ կիրթ ճաշակը ձեր վրայ տիրէ ա՛յնչափ, որչափ կը բաղձամ, սիրելիդ իմ Պօղոս, ու այլ եւս չը կրնաք թօթափել անոր տիրապետութեան քաղցր լուծը։ Անով պիտի կանոնաւորուին ձեր մտածումները, ձեր գործերը, ձեր խօսքերը։ Միշտ մեծանձն կամ պերճախօս պիտի ըլլա՞ք՝ չեմ գիտեր. բայց գիտեմ թէ անճահ չպիտի ըլլայ ինչ որ ընէք կամ ըսէք։ Չպիտի ընդհարիք բնաւ ո՛ր եւ է իրի, ո՛ր եւ է մարդու, չպիտի թերանաք բնաւ ո՛ր եւ է պատշաճութեան, ո՛ր եւ է վայելչութեան մէջ։

Ձեր ճաշակն ամրապնդելու, մշակումով կատարելագործելու համար, հեռո՛ւ կեցէք բոլոր տգեղ տեսարաններէն, ի՛նչ որ ալ ըլլայ անոնց առարկան։ Մարդ շուտ կը տպաւորուի վնասակար օրինակէն, նոյն իսկ կը պատահի որ անոր հետեւի յանդգնաս։ «Եթէ ամէն ոք չատանար իր առանձնայատուկ թերութիւններով, սակաւաթի՛ւ մարդիք պիտի ըլլային այնչափ մոլի՝ որչափ են»։ Ու յետոյ, լա՛ւ գիրքեր միայն կարդացէք ու բարեկի՛րթ անձերու քով միայն յաճախեցէք։ Կարծիքներու, տաղանդներու եւ նկարագրի պէսպիսութիւնը միշտ ա՛յնչափ մեծ, ա՛յնչափ հրահանգիչ պիտի ըլլայ՝ որ անոր շնորհիւ կարող պիտի ըլլաք համեմատել ու դատել։ Անհրաժեշտ չէ մտտում դիտել թէ ո՛ր բանն է ապառողջ կամ ժանտատեսիլ։ Բարձրացուցէ՛ք ձեր ակնարկները՝ ինչպէս եւ ձեր խոհերը. գեղեցիկը գրեթէ միշտ բարձր դիրք մը կը գրաւէ. յոյժ սակաւաթիւ են ա՛յն դէմքերը՝ որոնք գեղեցիկ կամ գէթ համակրելի ըլլան. բաւական է որ ճակատն ու աչքերը տեսնուին։

Որովհետեւ կա՛ն լաւ թատրոններ, հո՛ն միայն գնացէք. որովհետեւ կա՛ն լաւ նկարներ, զանո՛նք միայն դիտեցէք եւ ո՛չ թէ միւսները. որովհետեւ չեն պակսիր պատմական, քննադատական, իմաստասիրական գրքեր ու մատենագրական գանձեր, վէպ մի՛ կարդաք. որովհետեւ կա՛ն լաւ ընկերութիւններ, փախէ՛ք գէշ ընկերութիւններէ։

Հո՛գ տարէք մանաւանդ ձեր յաճախումներուն, սիրելի բարեկամ, ըստ որում ասոնք մեծ դեր մը կը կատարեն ա՛յն ուղղութեան մէջ՝ որուն մարդ կը հետեւի իր կեանքի նախաքայլն առած ժամանակ։ Որոշ մարդերու հետ յարաբերութիւն ունեցալ՝, ինչպէս եւ որոշ գիրքեր կարդալէ՝ կախում ունի մեզմէ շատերու բախտն ու շաւիղը։ Առնուած դաստիարակութիւնը շատ կը զարգանայ հաղորդումով ու օրինակով։ Մարդ կ'ազնուանայ ազնիւ հոգիներու, ազնիւ սրտերու հետ շփում ունենալով. աղամանդը աղամանդով կը յղկուի. բարեխի՛ղճ մարդերը ուրիշ բարեխիղճներ կը կազմեն։ «Մո՛ւշկ ես թէ յասմի՞կ», կը հարցնէր պարսիկ բանաստեղծն Սաատի (*) կտոր մը կաւի, որ գլխեցայ քու անոյշ հոտէդ։ — «Ո՛չ» պատասխանեց «Ես չնչին կաւ (կիլ) մըն էի, և սակայն ժամանակ մը վարդին (կիւլ) հետ բնակեցայ. բնակակիցիս բարեմասնութիւնը ներգործեց ինծի»։

Ըստ որում սովորած էք շնչել գեղեցիկ, պարկեշտ ու մաքուր բաներու մթնոլորտի մը մէջ, ոչ եւս պիտի կրնաք հանդուրժել այլուր։ Ճաշակը կերպով մը թափանցած պիտի ըլլայ ձեր արիւնին մէջ, ու ներկայ պիտի ըլլայ մինչեւ իսկ ձեր առանձնութեան միջոցին։ Լաւ է ո՛չինչ կորուսանել անոր պարկեշտութենէն, վայելչութենէն ու խոհեմութենէն, նոյն իսկ երբ մարդ առանձին ըլլայ։

Երբ դուք անձամբ ներկայացնէք Լա Պրիւյէրի նկարագրած մարդը, որուն սքանչելութիւնն անբաժան է անվրէպ ճաշակէ մը ու տրամաբանութենէ մը, հաւասար արհամարհանքով մը պիտի մերժէք տգեղութիւնն ու ապականութիւնը, որոնք ատելութիւն ու նողկանք պիտի պատճառեն ձեզ։ Ազնիւ բարքերը իրենց ամենալաւ պաշտպաններուն կարգին մէջ կը դասեն ճաշակը։

ՆԱՄԱԿ Դ.

ԱՆԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ

Ծոխամոլ չպիտի ըլլաք դուք, սիրելիդ իմ Պօղոս, վասն զի մոլութեան այս տեսակին մէջ կան ծամածռութիւններ, որոնք միշտ խորշում պիտի պատճառեն ձերինին չափ ուղղախոհ մտքի մը։ Բայց գուցէ չպիտի կրնաք իսպառ զերծ մնալ ա՛յն ծանր ախտէն՝ որուն ծաղրելի նոպաներէն մէկն է կացքը, այս ախտը կը կոչուի սնափառութիւն կամ ունայնամտութիւն։ Քաղաքակիրթ աշխարհին այս բորոտութիւնն ամէն ձեւով կ'երեւի, կարշնող ինչպէս եւ տխեղծ կազմութիւնները կը վարակէ, ու իր աւերները կը գործէ ամէնէն ընտիր իմացականութիւններուն մէջ։

Կը տեսնէք թէ հասարակ չէ բնաւ այս թշնամին՝ որուն դէմ մաքառիլ կ'առաջարկեմ. ձեզի՛ անկ է ուրեմն անձնապահ ու զգոյշ ըլլալ։ Տրամանկ ու միանգամայն զօրաւոր է. կը յանկուցանէ, կը սողոսկի, համակրելի ու հրապուրիչ կը ձեւանայ։

(Շարունակելի)

(*) Շէյխ Սա՛ատի Մուսլիհէտտին, պարսիկ նշանաւոր բանաստեղծը, Շիրազի մէջ ծնած է 1194ին, ու մեռած՝ 1291ին։ Իր կեանքին երեսուն տարիներն անցուց ճամբորդութիւններ ընելով, ու այցելեց Ասիոյ մեծ մասը։ Մեծ հռչակ հանեց իր զոյգ մը երկասիրութիւններով—Կիւլիսթան (վարդենիք) ու Պոսթան (բուրաստան)—, որոնք հաւաքածոներ են մանրավէպերու, մասնաւէպերու, բարոյավէպերու, և որոնց մէջ հեղինակը հրապուրիչ ձեւով մը ճոխաբար կ'աւանդէ բարոյական պատուէրներ ու վարքի կանոններ, կենցաղագիտական ամենակարեւոր նիւթերու մասին։ Ծ. Թ.